

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 5   APRIL 1947   Nr 2

Utgivningsort och adress:
Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Gunnar Andersson (ansv. utg), Tall-
åsen 20, tel. 156.
Gösta Dahlberg, Höjdhagsvägen 19,
tel. 359.
Harald Lindholm, Skolan, tel. 80.
Georg Lundgren, Höjdhagsvägen 13,
tel. 288.
Arne Sundström, Tvärvägen 18,
tel. 264.

Expedition:

Grindstug. 11, tel. 308. Postg.: 275173

Prenumerationspris:

Helår 1:75. Lösnummer 35 öre. Sänd
till Amerika är priset pr helår 2:35.

Annonpris:

20 öre pr mm.
För särskilt begärd plats 25 öre pr mm.

Aspvik — en fritidsgård.

Alltmer har man fått upp ögonen för betydelsen av att kunna koppla sig loss från det vardagliga arbetet och i fritiden gjuta in rekreation och vila samt sådana nöjen som utvecklar och ger spänst. Fritidssysselsättningar av alla slag har därför börjat tilldra sig allt större intresse både från statens som institutioners och enskildas sida. Inte minst har det uppmärksammats att ungdomen behöver komma ut i naturen under sin fritid som motvikt till det stillasittande eller ensidiga tempoarbetet på kontor och i fabriker. Många initiativ har tagits på detta område och mycket har redan uträttats. En av de största svårigheterna för samhällen och korporationer har varit att ordna lokaler och — för fritidsgårdar — markområden, som ligger på sådant avstånd från samhällena att de kunnat tjäna sitt syfte.

Det är få samhällen i vårt land som har så stora förutsättningar

att på ett synnerligen tillfredsställande sätt ordna sitt fritidsproblem som Gustavsberg. Sedan fabriksledningen upplåtit det vackra Aspvik till en sådan fritidsgård gäller det nu att organisera upp det så att det kan bli ett hem för hela samhället. Aspvik ligger mycket väl till för detta ändamål och ger utomordentliga möjligheter. De allra flesta intressen kan tillgodoses från fiske, bad, segling, sport och idrott till nöjen av olika slag. Aspvik är därför en så stor tillgång för samhället att det är värt, att alla goda krafter samlas om detta projekt. Förutsättningarna är så rika, både i lokal- och naturtillgång att det skulle vara beklagligt om detta tillfälle förspilldes till att inte endast ordna för gustavsbergarnas fritid utan också att göra ett experiment av social betydelse. Det är självklart att ett sådant "hem" skall växa fram och inte på en gång organiseras färdigt. Det bör också bli en gemensam skapelse i första hand kanske för ungdomen, men också för alla som har behov av att koppla av från arbetet och som vill fylla sin fritid. För detta ändamål är det nödvändigt att Aspvik kan bereda nattlogi för gäster som önskar övernatta där ute. Naturligtvis kommer en renovering av det nuvarande byggnadsbeståndet, så att utrymmena blir lämpliga och trevliga, att kosta rätt mycket, men den kommitté som i första hand har ansvaret för Aspvik bör kunna intressera ungdomen i Gustavsberg att sätta till frivillig arbetskraft med sådant arbete som krävs för renovering och planering. Det är många fritidsgårdar som kommit till just på det sättet och detta har dessutom det goda med sig att ungdomen känner att det är för sin egen trevnad den arbetar och själva arbetet kan därför bli till avkoppling och glädje. Man kommer säkerligen inte att ta fel om man tror att en vädjan till ungdomen om arbetskraft

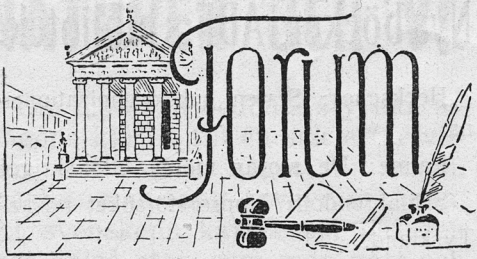
INNEHÅLL:

Ledare: Aspvik — en fritidsgård ..	2
Forum: Kugge eller människa	3
ABF:s bibliotek	4
Naturen och Vi	5
Vandra min väg	6
Gustavsbergare i förskingringen	7
Fabrikens äldsta	8
Födelsedagar	9
Saltstänk från Farstaviken	10
Soliga spalten	10
Eolsharpan, dikt	11
Kyrkans verksamhet	12
Från pastorsämbetet	12
Smånytt från Porslinsfabriken	13
Fritt Forum	14
Keramiskt vagabondage	15
Gustavsberg på sin första världsutställning	16
Gamla arbetslag	18
Berömvärd amatörteater	19
Diskussion i Forum	19
Fackliga spalten	20
Konsumspalten	20
Föreningarna och fritiden	21
Gustavsbergsnytt	21

kommer att väcka gensvar. Med en tillräckligt stor styrka kan mycket uträttas en lördagseftermiddag och en söndagsmorgon. Detta är nog det enda sättet att få de nödvändiga arbetena utförda, då bristen på arbetskraft i annat fall kommer att fördröja och kanske rent av äventyra fritidsgårdens utveckling. Detta skulle vara så mycket mer beklagligt som huvudbyggnaden redan nu är renoverad men inte kan rationellt utnyttjas förrän man får biutrymmen för andra ändamål än vad man avser med huvudbyggnaden. Det är också nödvändigt att reparera en smula på byggnadsbeståndet, då ingen byggnad får väl av att stå utan tillsyn. Likaså är det angeläget att parkområdet röjs upp och planeras.

Våren är i faggorna och det är under den tiden arbetet skall påbörjas, så att fritidsgården skall vara redo att redan till sommaren kunna ta emot gäster. Med förenade krafter kan Aspvik byggas upp till ett föredöme som fritidsanläggning. Och det beror nu på ungdomen i Gustavsberg om det skall bli så.

Sven A. Rydberg.

Kugge eller människa?

Att höra människan och hennes insats i det moderna arbetslivet beskrivas som en kugges funktion i det stora maskineriet är rätt vanligt. Den mänskliga arbetskraften skulle alltså betraktas som en del eller ett bihang till maskinen! En sådan inställning visar sig i längden allt annat än hållbar och kan resultera i ett bakslag för produktionen. Ju mer man mekaniserat och rationaliserat arbetslivet, desto klarare har det dess bättre visat sig nödvändigt att även se till den mänskliga produktionsfaktorn. Man har med andra ord funnit att personalvärd inom ett företag är viktig inte bara ur personlig synpunkt utan också när det gäller produktionseffektiviteten.

Ett industriföretag utgör en samordning mellan olika initiativ och arbetsuppgifter av specialister. Ingenjörernas, kemisternas, teknikerens, arbetsstudiemannens, arbetsledarens och fackarbetarens. Var och en har sin funktion i företagens organism och i sitt inbördes förhållande betingade och befremja de varandra. Men varthän skulle det bära om man inte över specialistgränserna hade en känsla av särskilt samarbete för att mildra spänningen mellan människan och maskinen eller av förståelse för att goda produktionsresultat icke kan nås på människans bekostnad? Låt oss tänka på enformigheten i arbetet, som stundom riskerar att hämma personligheten. Detta har framtvingat åtgärder för ett rikare fritidsliv och kulturell förströelse, men det har också gjort klart för oss att vi måste sträva att återupptäcka den glädje, som faktiskt bör ligga i själva arbetet. Ty det är väl ändå det som skall ge mening åt vårt liv och som är det väsentliga i vår tillvaro?

På ett helt annat sätt än förr måste man alltså numera räkna med själva arbetsmiljön som en produktionsfaktor, som måste humaniseras. Arbetaren måste erfarja förståelse som individ — rent psykologiska faktorer måste beaktas. Från denna grund måste personalproblemen analyseras och lösas genom en allmän personalomtanke för att i möjligaste mån öka trivselen och stimulera arbetsglädjen och effektiviteten.

Trivselen i arbetstillvaron hör nära samman med tryggheten. Därför är t. ex. den lokala säkerhetstjänsten av betydelse. I betänkandet för en revision av arbetarskyddslagen föreslås också reformer, som förutsätter ännu större samarbete mellan arbetsledare och arbetare. Likaså kräver sjukvården en intresserad aktion från alla håll. Hos oss behöver vi sålunda en sjukvårdsavdelning, perfekta förbandslådor å avdelningarna och kunnigt folk ibland oss för den första hjälpen vid olycksfall. Ett iordningsställt vilrum kan betyda många inbesparade arbetstimmar. Propagandan för anslutning till sjukförsäkring intensifieras utan att invänta framtida obligatorisk sjukförsäkring. En ögonundersökning av personalen skulle kanske få bort en del störningar och en skärmbildsundersökning skydda hotade människor för olämpligt arbete. Sådant är också personalvård av allra största betydelse.

Omsättningen av arbetskraft hos oss är inte så stor som vid många andra industrier men tillräckligt oroväckande då det gäller de unga. Det kan vara ett problem att skaffa hit dem, men ett större problem är att behålla dem. Att lära upp en ung arbetare, som efter ett halvår går att gästspela på ett nytt jobb, måste vara slöseri. För honom själv kanske omväxlingens fördelar är en chimär. Men om vi ska väcka hans intresse för arbetet här och göra honom lojal mot företaget, då måste vi också sörja för att han blir något mer än kuggen, som placeras in där han just behövdes anställningsdagen. Bristen på ungdom och praktiskt utbildade lärlingar nu betyder brist på goda yrkesmän och arbetsledare i framtiden. Det är därför som en allsidig yrkesutbildning måste grundläggas ge-

nom obligatorisk skolning i arbetet av alla under 18 år.

Ett bättre innehåll åt arbetet än kuggkänslans borde en arbetare kunna erfarja om han fick kännedom om råmaterielen, tillverkningsprocessens olika faser, försäljningsorganisationen och resultatet av det gemensamma produktionsarbetet. Det kanske skulle kunna åstadkommas genom en slags yrkesskola, som var öppen för alla, en brett upplagd information, där man genom instruktiv film, fackmännens medverkan jämte studiebesök å de olika avdelningarna succesivt kunde höja upp hela medarbetarstammens intresse för det egna företaget. Låt oss anslå en timme av lördagen varje vecka — det kanske skulle kosta en del och ekonomen skakar på huvudet — men det vore säkerligen väl placerade pengar, som i det långa loppet bidro till att utkristallisera en intresserad skara för vidgat samarbete och ökad produktion.

I detta sammanhang kan erinras om de undersökningar, som under flera års tid verkställdes vid Western Electric Companies verkstäder vid Chicago. Man gjorde som bekant en serie undersökningar med olika belyningsprov, vilopausar, förkortning och förlängning av arbetstiden etc. och konstaterade slutligen till sin förvåning att produktionen steg rekordartat, trots att man slopade de förbättringar, som man tidigare genomfört under experimentprovets gång och som i sin tur bidragit till ökad produktion. Man hade kommit på en faktor, som var viktigare än arbetstid och löner, något som höjde produktionen oberoende av arbetsförhållandena. Denna mystiska faktor låg på den mänskliga sidan.

Genom att be de anställda om medverkan hade försöksledarna fått dem att känna att de betydde något för företaget. Och därför arbetade de snabbare och bättre än förut.

Vid samma företag fortsatte man försöken på en annan linje. Man grep sig an med 21.000 anställdas inställning och problem gentemot företaget. Man frågade dem helt enkelt rakt på sak vad de hade för klagomål, vad de tyckte om sitt jobb och sina arbetsförhållanden. Allteftersom de instängda bekymren fick fritt ut-

lopp började de anställda få en ny inställning till sitt företag. Det betraktades inte längre som en motståndare. Man kom in på områden som berörde den mänskliga sammanlevnaden, personliga kontakter — personalvård.

Där arbetsplatsen är en jättesal med mycket folk får man lov att ta till yttre medel för att skapa trivsel. Musik och blommor, uppryckningsgymnastik, promenad i det fria, trädgårdsanläggningar på fabriksgården. Blommor och tavlor i lunchrummen, perfekta förvaringsskåp för matlådan, stolar som ej bullrar, rökrum. Till synes obetydliga detaljer, som bidrar till att skapa trevnad på själva arbetsplatsen. Någon gång kan ett meddelande i högtalaren om någonting trevligt, som man ämnar ordna för sin personal vara stimulerande, t. ex. om en weekendträff eller en båtutflykt, ett samkväm eller en idrottsfest. (Men man måste ju ha högtalare). Människor från samma avdelning behöver också komma tillsammans under trivsamma former även i arbetssalen. Det kan vara en Luciafest, ett extra arrangemang vid inflyttning på en ny arbetslokal eller en kaffestund kring en gammal trotjänare på hans födelsedag. I varje fall skulle det stärka kamratandan och samhörighetskänslan.

Arbetsmiljön slutar emellertid inte vid fabriksporten. Det är precis samma människa, som träder in genom den och som lämnar den, belastad med bekymmer och oro eller inspirerad av glädje och hopp. "Det går inte", har någon sagt, "att göra boskillnad mellan arbetstillvaron och privattillvaron". Även av det skälet har ett personalvårdsarbete sitt berättigande och leder in på spörsmålen om fritidsverksamhet, samlingslokaler, daghem, idrottsplats, nöjesliv. En insats på detta område i företagets personalvård får därvid inte ta form av dirigering av utvecklingen eller tjäna som underlag för företagets reklam. Då kan man lätt få den inställningen att det är något slags barmhärtighetsverk e. d. och för sådant reagerar med rätta en svensk arbetare. Initiativen skall tillkomma av rent praktiska skäl o. något känslolopjunkt eller effekt-sökeri får inte bli drivfjädern för den sociala verksamheten. Man

måste tänka med de anställda och inte för dem. Annars kan det bli rena konstruktioner, som i verkligheten inte behövs. En fritidsgård vid Aspvik kan sålunda aldrig bli en meningsfull realitet, hur mycket pengar vi än kostar på oss för dess iordningsställande, om inte bakom dess tillkomst ligger ett aktivt intresse från gustavsbergarna och där var och en har en känsla av att han är med och bygger upp. Ty klen värdas sådant som presenteras färdigt!

Vi ha den förmånen här i Gustavsberg att samhälle och fabrik intimt hör samman. De sociala anordningar, som kommunen åstadkommer, kommer alltså de anställda direkt till nytta. Det ger en särställning åt Gustavsberg, som vi kan vara tacksamma för, en tillgång, som vi kan utnyttja och föra vidare. Här måste de anställdas egen initiativkraft också uppmuntras till att ta verksam del även i kommunens socialvård. På den vägen når vi demokratisk ordning i stort och smått, grundad på allas individuella medverkan och ansvar.

En socialarbetare inom ett företag blir gärna ett slags klockarför, som skall allting bestyra. Både vad det gäller trivselsn på arbetsplatsen, personalens personliga problem, samarbetet mellan olika sociala institutioner, fritidsfrågor och mycket, mycket annat. Ja, det finns folk, som till och med tror honom om att kunna ordna allt detta! Själv blir han snart medveten om att då det gäller problemet kuggen - människan så kan ingen lösning komma fram annat än genom samarbete mellan alla medarbetare i företaget. Fast det kan nog hända att han någon gång skulle velat göra den tänkande lantbrevbärarens önskedröm till sin egen. Den som han uttrycker så: "Låt mig få gripa in en gång, en enda, och till det bästa ordna allt."

Gösta Dahlberg.

PRENUMERERA

på

Gustavsbergaren!

Nya böcker i ABF:s bibliotek.

Heckscher: Staten och organisationerna.

Palme: De storas möten efter kriget.

Schlabrendoff: Upprorsförsöket i Nazi-Tyskland.

Kooperatören, årg. 1925—45.

Kjellin: Varulexikon.

Prins Wilhelm: Korsikansk.

Högström-Lövberg: Den hårda rutan.

Miller: I ditt anletes svett.

Hertzman-Ericsson: Viktor Kant, chauffören.

Wheatley: På falskt pass.

Wheatley: I vedergällningens tecken.

Wahlstedt: Jag älskade Volodja.

Harsanyl: Fest i Budapest.

Wesslén: Då rovdjuret vakar.

Wesslén: På lapplandsfjällen bland björnar.

Rydellius: Livet kring tsaren.

Eriksson: Grönska min gränd.

Keller: Epigrammer.

Stiernstedt: Mitt och de mina.

Matthis: Nådens dag.

Lindwall: Guds spelmän.

Rud: Drivande gränser.

Wellén: Revydags.

Sörman: Hjärta och pil.

Nisser: Guld och gröna skogar.

Kronprinsessans bok för Finlands Röda Kors.

Agge: Med Röda Korset i fält.

von Otter: Som officer och storviltsjägare.

Högfeldt: Djur och odjur.

Porslin, nr 2 årg. 1946.

Sandström-Thunström: Bad i hemmet för och nu.

Social årsbok 1946.

Ny lokal för biblioteket.

Ett bland bokvänner i Gustavsberg länge närt önskemål kommer snart att förverkligas. I Mariaplan 4 har fabriken ställt rymlig lokal till förfogande för A. B. F:s bibliotek. Flyttningen skall ske så snart inredningsarbetet hunnit utföras. Ritningarna till den nya lokalen och dess inredning ha utförts av K. F:s arkitektkontor, och skolöverstyrelsen lämnat sitt godkännande. Lokalen skall förutom nödvändiga biutrymmen ha läsrum och stor utlåningssal. Arbetet med lokalens iordningsställande pågår nu för fullt och när bokutlåningen till hösten börjar på allvar skall säkert låntagarna känna sig tillfreds med den förändring som då inträtt.

NATUREN OCH VI.

Om man ska bedöma styrkan av någons kärlek till en sak efter viljan att offra något för saken, måste man nog tyvärr erkänna, att svenskens kärlek till naturen inte är så stor, som man gått och inbillat sig. Det är inte mycket man vill offra för ett naturvärde. Kommer de ekonomiska intressena i vägen så får naturintresset vika. Ofta utan minsta tvekan som en självklar sak. Ett ganska belysande exempel härpå fick jag vid ett tillfälle, då jag i ett sällskap råkade uttala ett beklagande av att ett vackert gammalt träd hade fällts. En herre i sällskapet såg förvånad på mig och utbrast: "Men det ska väl vara till någon nytta!" Jag tror, att detta faktiskt är nyckelorden till de ojämförligt flestas inställning till naturen: De har svårt att räkna med annat än materiella värden, så fort det gäller naturen. De ideella värdena på detta område är närmast att betrakta som en hobby, vilken för all del kan vara både allmän och uppskattad men som naturligtvis inte får stå i vägen, när viktigare problem diskuteras — de ekonomiska.

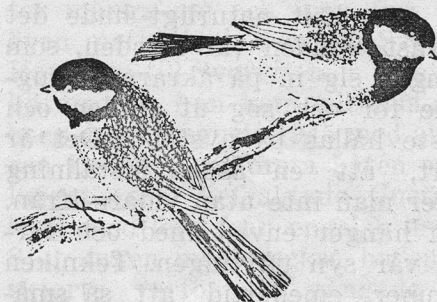
Den ekonomiska inställningen till naturen ligger nog mycket djupare, än vad man i allmänhet är benägen att tro. Det hela är ju i mycket hög grad en ekonomisk fråga. Inför varje hotat naturvärde måste vi ställa oss frågan: "Har vi råd att bevara det?" Det enda naturvärden i detta avseende kräver är, att man fördomsfritt uppskattar också naturvärdet i jämförelse med det ekonomiska värdet. Alla protester till trots är detta tyvärr långt ifrån fallet. Naturen har just genom sin egenkap av att vara natur inte riktigt blivit erkänt som det förnämliga kulturvärde det verkligen är.

Det är klart, att man inte ska begära, att en jordbrukare, som har det ekonomiskt svårt, ska avstå från att t. ex. avverka den ekdunge, som han har på sina ägor och som ska kunna göra honom fri från en betungande inteckning. En helt annan sak är det emellertid, när en person, som har god råd, också han avverkar sin dunge endast för att utnyttja en ekonomisk tillgång utan någon som helst tvingande nödvändighet.

Han är liksom besatt av en tvångsföreställning, iklädd ekonomins tvångströja, som hindrar hans intellektuella och moraliska eller låt oss säga kulturella rörelsefrihet.

Det är med naturvärdet som med alla andra kulturvärden. Endast i samma mån, som vi befrias genom teknikens hjälp från den ekonomiska bundenheten, får vi tillfälle att ägna oss åt dem och lära oss uppskatta dem. Vi har under årtusenden gått i nödens och umbärandenas hårda skola. Ännu under förra hälften av 1800-talet var bönderna på sina håll i vårt land glada, om de kunde blanda bark i mjölet i stället för som brukligt mjöl i barken. Naturuppfattningen var också förr i världen i hög grad ekonomiskt färgad. Det är inte tu tal om annat, än att vi i våra dagar uppskattar t. ex. blommorna betydligt allmänare än förr och på ett helt annat och djupare sätt. Deras skönhetsvärde spelar en roll för oss, som de aldrig förut har gjort. Inte desto mindre var blommorna mera kända förr och säkerligen också mera uppskattade — men för sina nytigheter. Därom vittnar mängden av gamla folkliga namn på blommorna. Blommor, som i dag är glömda av den stora allmänheten, var förr allmänt kända och högt skattade. Livet var så annorlunda då än nu. Vi levde i självhushållets dagar och gjorde så gott som allt, vad vi behövde, själva. I våra dagar finns nästan allting att få färdigt. Om t. ex. kvinnan av i dag vill ha en färggrann klänning, köper hon den färdig eller också

ett redan färgat tyg och låter sy en klänning därav. Och om hon skulle hitta på att färga den själv, kan hon köpa färdiga färger. I forna tider måste hon hämta sina färger själv från växterna, och därför var hon också tvungen att kunna deras namn. Medicin och läkare var inte så lättillgängliga förr som nu. Man hade sina husapotek och tillredde själv medikamenter av allsköns växter, och här kom då ytterligare en rad växter, som man måste känna till. Andra växter skyddade mot trolldom. Dem måste man också känna till. Återigen andra kunde ätas i nöd-

Nyår i naturen!

Följ med från början i

SKOGENS NYHETER

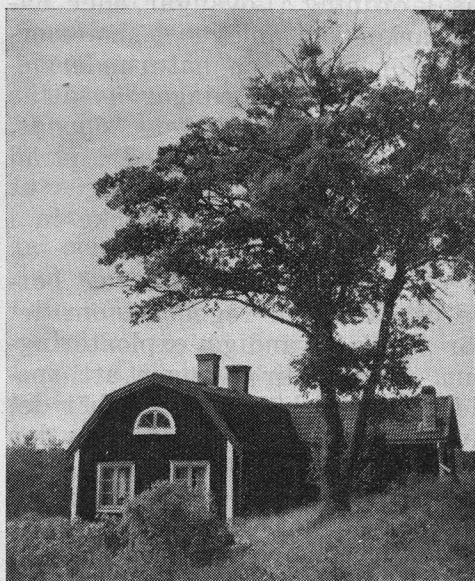
Tolv månadstidningar om årets kretsgång i naturen

Huvudredaktör: Vitali Bianchi

En bok för naturvänner i alla åldrar, upplagd som en årgång av en tidning och illustrerad med en massa utmärkta teckningar av djur, djurspår m. m.

"Skogens Nyheter är en roande bekantskap. Gack och lär känna den!"

A.-E. Malm i Svensk Jakt.

Idyll från Ösby

Pris 6: — kr.

KE
S
BOKFÖRLAG

I bokhandeln

tider, och det var en angelägen uppgift att skaffa sig kunskaper om dem. Skönheten däremot spelade en underordnad roll, om den än naturligtvis inte helt och hållet lyste med sin frånvaro. Nyttan dominerade. I de gamla örtaböckerna talades om hur många "dygder", d. v. s. nyttigheter, de olika växterna hade. Livet var inte lätt för våra förfäder. De måste utnyttja naturen så långt det var möjligt. Exploatering blev den självklara inställningen till såväl växt- som djurvärlden. "Skräp till karl, som inte kan hålla träden från tunet", säger ett gammalt ordspråk i Norrland och Dalarna, där man helt naturligt hade det svårast. Träden var fienden, som trängde sig in på åkrarna, skuggade för och sög ut jorden och måste hållas på avstånd. Det är klart, att en sådan inställning växer man inte utan vidare ifrån. Den hänger envist med och färgar vår syn på tingen. Tekniken kommer emellertid att så småningom befria oss ifrån den och ge oss tid och möjligheter att uppskatta och glädja oss mera allmänt åt naturens kulturella värden. Det är bara fara värt, att vid den exploatering, som vi fortfarande måste utsätta naturen för, värden kommer att spolieras, som inte behöver förstöras eller som vi redan har råd att behålla, om vi bara lärt oss att inse deras betydelse. Det är här naturvärden har sin uppgift. Rationaliseringen har i våra dagar nått så långt, att det inte längre räcker med några friluftsmuséer och friluftslaboratorier för växtsociologi där uppe i Lappland. Nu är det själva kulturlandskapets skönhetsvärden, som behöver skyddas. Det är skönheten i vardagens landskap, som vi har runt omkring oss, som måste bevaras. Framför allt gäller det just det, som utgör vår naturskönhets särprägel och största värde: friheten och den relativa oberördheten. Ett samhälle som Gustavsberg och många andra har allt skäl i världen att beakta detta. Varje kommun borde göra upp en plan över de omistliga naturvärden, som den måste se till att om möjligt kunna bevara. Likaväl som man gör upp en stadsplan bör man göra upp en sådan landskapsplan och inventera kommunens olika naturvärden för att därpå göra upp ett förslag, hur de ska kunna bevaras. Men det räcker in-

VANDRA MIN VÄG.

III.

Att vandra är en god hobby, och när det är litet fruset i markerna, blir det dubbelt trevligt. Då kan man gå fram nästan var som helst, till och med i Hästhagen, där man nu bygger bostäder i stor skala. Vi tar vägen förbi Tallås-slätten, som nu blivit lagerplats för massor av fin matjord, som sedan ska bli gräsmattor i Hästhagen.

Jorden kör man från åkern vid Kaffebacken, där man nu håller på och schaktar för den nya badkarsfabriken.

Den här vägen bakom Tallåsen kallas ju Kärleksvägen och går utmed den gamla hästhagen fram till Baracken.

Här har vi först den lilla gläntan, där Sander alltid byggde båtar om vårarna, den har nu blivit ockuperad av byggnadsarbetarna, och kärren som vi alltid jumpade över på de första isarna har nu torrlagts. Här har grävskopan gått fram och gjort ett djupt dike

te med att bara anlägga naturskyddssynpunkten. Naturvärden får i våra dagar inte nöja sig med att enbart vara negativ. Den måste också vara positiv, uppbyggande. Om ett skönhetsvärde spolieras, måste man se till, att ett annat bygges upp på annat håll. Vårdträd ska planteras, alléer ska skapas fram, där inte risk för trafiken föreligger. Dungar ska ställas i ordning. Lövängar eller naturparker ska anläggas, skolreservat för skolornas naturundervisning och friluftsdagar avsättas och ordnas, utsikter öppnas, skogsbryn planteras med lövträd och buskar, gläntor huggas ut från skogsbrynen ett stycke in i skogen o. s. v.

Varje ekonomiskt företag borde också ta till regel, att om det för den nödvändiga exploaterings skull, blir tvunget att spoliära ett skönhetsvärde, så bör det avsätta en liten procent av den vinst, som uppstått genom naturvärdets förstöring, till uppbyggande av ett annat skönhetsvärde någon annan stans inom kommunen.

Lorentz Bolin.

ända ned till Baracken. Men vi hoppar över diket och går upp i skogen, där Lätt och Lindberg hade sina svinhus under förra kriget. I pojkkfantasin tog de formen av riktiga blockhus, när vi lekte indianer i Granskogen.

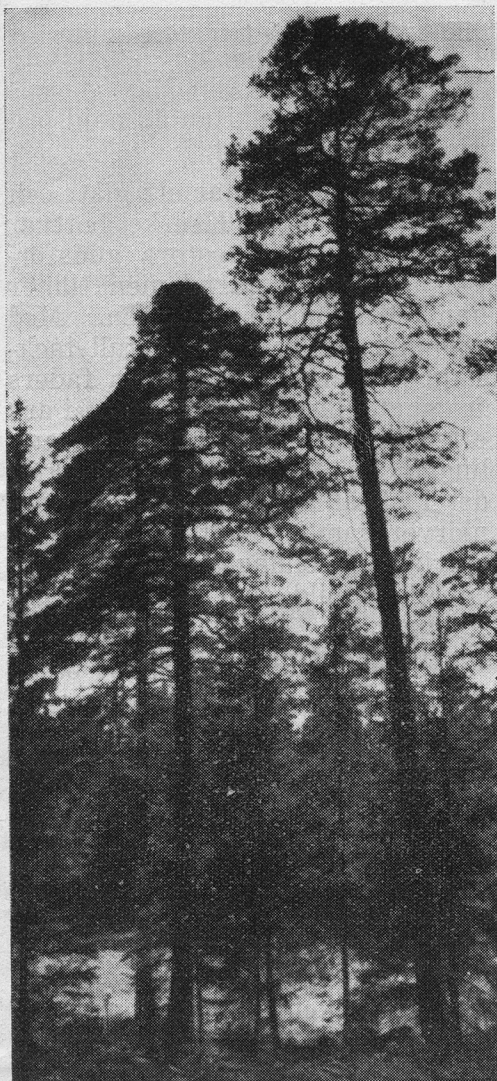
Nu har man emellertid redan börjat med vägarna här, och skogen har fått vika för de många husen, som planeras. Vi följer en stakning och kommer så fram till Värmdövägen, mitt för den plats, där den gamla "sopladan" var belägen. Här skyltar också bussbolaget med en hållplats, som dom kallar för Mariagatan, en kristidsföreteelse, som borde försvinna så snart som möjligt, ty inte är det så, att Mariagatan börjar vid Mariaplan och slutar vid "skitladan", som folk faktiskt säger än i dag.

Nu gå vi Värmdövägen framåt förbi Skogsbo och Stubbkärrsängsen. Här blev hela potatisskörden så gott som förstörd under de regniga septemberdagarna. Men vi fortsätter fram till Rallarbanan, där man förr fraktade torv från Mossen till fabriken, och förbi skogsvaktarbostället, som är vackert nymålat i rött och vitt.

Så går vi förbi Mossen och fram till Mölnviks lada. Men nu ska vi upp i skogen till Knuts hav, som många känner till, men som andra inte hört talas om. Vi går alltså 500 meter i riktning mot Kvarnsjön och kommer då till en stor mosse av Kvarnsjöns storlek. Den kallas Knuts hav. Den har för många år sedan lämnat sitt vatten till Mölnviks kvarn, men den har senare uppdämts och är Kvarnsjöns vattenreservoar.

Har man tur med sig, så kan man där se ett rikt djurliv, och eftersom vi går mot vinden, så har vi alla chanser.

Först är det skogsduvor och ringduvor som kuttrar i träden, och en tjäder nästan skrämmer ihjäl oss, då den flyger opp. Vi går försiktigt vidare och — se, på det höga berget öster om "Havet" står han, råbocken, som gjuten i brons. När han står så, då vet man sen gammalt, att där är flera tillsammans. Vi är nu omkring 50 meter ifrån honom, så det är bäst att stanna, innan han får vittring av oss. Han står med sidan åt oss och nu blir han plötsligt orolig, slår frambenen i marken och kastar upp huvudet och kommer nedför berget rakt emot

Fiskgjusens bo

oss och passerar på ungefär 10 meters avstånd, graciöst med tregtaggiga horn, rödbrun på ryggen och vit akterspegel, snart bortskymd av de täta snåren.

Men vi låter inte lura oss i den riktning, som bocken sprang, utan vi fortsätter upp på berget, och där ligger dom, tre stycken rågeter och idisslar. Nu får dom bråttom värre och rinner iväg nedför slutningen och försvinner i snårskogen.

Härifrån ser vi även tallen med fiskgjusboet bredvid det stora flyttblocket på norrsidan om havet. Gjusen, vars bo består av tumstjocka grenar, är vår största rovfågel. Här har den funnit en utmärkt jaktmark, ty grodor och möss och andra smådjur finns här gott om, och en tur till Kvarnsjön eller Grisslingen ger honom omväxling i dieten. Vid denna tid på året är emellertid fiskgjusfamiljen på väg söderut med sina tre ungar, och när den kommer åter, håller våren sitt intåg, och det är ett sjudande liv i naturen.

Forts. i nästa n:r.

Gustavsbergare i förskingringen.

Axel Hedberg

Våra gränser utåt voro slutna i flera år under kriget och vi undrade mer än en gång över hur våra vänner och fränder ute i vida världen hade det. Det är åter öppet vatten och nu och då visar sig nån svenskamerikan på hemmaplan och hälsas välkommen till fosterjorden. Häromsistens var det Axel Hedberg, mest känd som Ace Mas, som gjorde oss den äran. Ace är född i 7:an Mariagatan i Gustavsberg men härstammar på både fäderne- och modernet från Siljansnäs i Dalarna. En avlägsen släkting till den starke och mångomtalade Siljans-Näs Anders. Axel Hedberg är sedan många år Amerikansk medborgare, men han är också Svensk och Dalkarl men mest är han Gustavsbergare och han hänger intimt samman med Mariagatan, Tallåsen, Hästhagen och Kvarnberget. Den sistnämnda platsen vill han göra till naturpark för Gustavsbergsborna med soffor och planteringar, konditoriservering i Stjärnan och mycket, mycket annat. Det är något att tänka på för dem som styr och ställer i Gustavsberg...

Acke är kvick i både tanke och tal och har aldrig varit bang. Redan som grabb hade han utpräglade politiska, sociala och litterära intressen och detta hänger i än i dag. Det har inte förflyktigats under Amerikaåren. När vi språkar om hembygd, minnen och vänner, veknar sinnet och en lätt rörelse förnimmes i rösten. "Tänk Du", säger Ace, "när Hjalmar Branting talade ute på Värmdö 1914 och Knutte Pettersson och jag — sex-

ton år gamla — gick dit och var med, lyssnade och hänfördes. Knutte är också i Staterna, jag måste träffa honom när jag kommer tillbaks". "Men du", säger Ace och fortsätter, "döm om min glädje, gripnenhet och förvåning. Jag sammanträffade med en sjöman i New York en ålänning, en verkligt renis och duktig grabb, han hade både styrmans- och sjökaptensexamen. Han måste hem till Sverige... Till vilket pris som helst skulle han hem. Hans hustru hade insjuknat och vårdades på Söderby sjukhus. Han sökte och fann en hyra som matros på en båt från Amerika till England. Efter många om och men fick han även matrosjobb över till Sverige. Han kom till Sverige men inte nog härmed — han kom till Gustavsberg den 4 augusti 1945 med ångaren Devon, den första båten efter kriget, som befraktade Gustavsberg med lera från engelsk hamn. Sjömannen måste också ha en ny skjorta varför han gångade opp till Konsum vid kyrkan för att göra affären. Inga kuponger hade han men affärsbiträdet, vilken det nu var har jag inte lyckats få tag i, tog av sina egna kuponger och saken vart klarad". Detta berättar sjömannen för vår vän, gustavsbergspojken Axel Hedberg, när de träffas i världsstaden New York. Världen är så stor så stor... Och ändock, världen är i bland ganska liten... Vi skiljas från Axel Hedberg och ber honom hälsa över till våra vänner i U. S. A., då han återvänder under april månad.

På återseende. Gunnar.

SOLSTICKAN
SÄLJES TILL FÖRMÅN
FÖR
BARN OCH GAMLA

FABRIKENS ÄLDSTA. XI.

Det gick mycket lätt att få igång ett verkligt trevligt samtal med Sven Svensson, då jag sökte upp honom i hans bostad vid Skeviksgatan 10. Vi kände nog redan från början, att det innerst inne var något, som förenade oss. Kanske ska det inte heller förtigas, att hans gamla gungstol — en sån där man önskar skulle finnas i varje hem — hjälpte till att skänka något av gammaldags ro och trevnad över samtalet. Och så var det systemens starka kaffe — det häde alldeles då blivit ny kaffearansonering! — och goda kakor. Och så var det söndagseftermiddag.

Det var mycket som samverkade och gjorde besöket till en högtidsstund. Jag vet inte — men kanske var det just den där gamla gungstolen, i vilken jag vaggade fram och tillbaka, som gjorde, att vi talade så länge och så mycket om den gamla tiden.

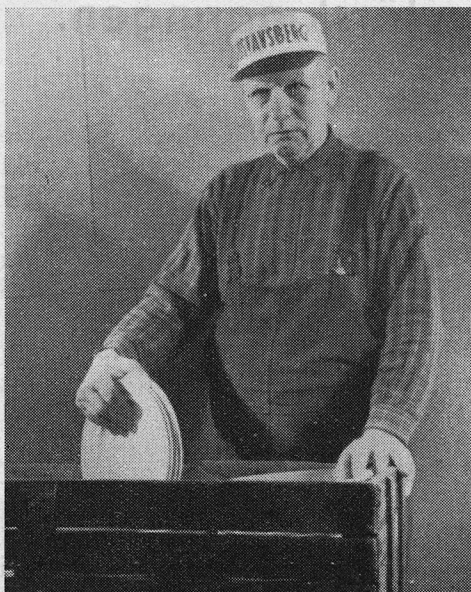
Glatt och ledigt berättar Svensson om sin barndom, sina föräldrar, syskon och om de första årens knogiga arbete i fabriken.

Sven Svensson föddes i Höjden den 22 okt. 1882. Familjens sju personer bodde i ett rum. "Därför kände vi det riktigt storslaget den dag, då vi fick flytta in i ett rum och kök i Gröneborg."

Men berättaren dröjer länge vid sin barndom och ungdom. Han talar mycket om sin far, som redan vid 47 års ålder — 1896 — var så silikossjuk, att han inte längre kunde arbeta. Vintertid hade barnen under ett par år dragit honom på en kälke till och från arbetet, enär han ej orkade med backarna.

Då Svensson var 13 år började han som springpojke hos "Stora Ida" — en tefatsformerska. Det var en reel och präktig människa. Men hennes arbetstakt tillät inte högre betalning åt springpojken än 50 öre per dag under 2 år. Sedan blev det 1 krona. Därför sökte Svensson sig till en som kunde betala lite mer. Han kom då till Erland Andersson. "Far var sjuk och familjen stor. Vi strävade och knogade allt vad vi kunde för att det hela skulle gå ihop".

Efter något år hos Erland Andersson gick Svensson en vårdag till verkställare Forsberg och bad att få bli formare. "Jag ska tänka på saken". Vid midsommartiden

Sven Svensson

hade Forsberg tänkt färdigt, ty då fick Svensson meddelandet, att han kunde börja som formare. "Jag var väldigt ivrig att genast förtjäna så mycket som möjligt. Då den s. k. lärlingstiden med 1,25 per dag var slut, började ackordsarbetet. Då gällde det. I regel stod jag vid porten, då den öppnades kl. 5,30, och arbetade sedan hela dagen till 7,30 på kvällen".

Första halvåret formade Svensson gräddkannor och fick 3½ öre per styck. Bortåt 100 kannor kunde han göra på en dag. Efter ett halvår bad Svensson att slippa betala de 10 % av förtjänsten, som i regel uttogs intill 18 års ålder. Och det beviljades.

Vilken modell gräddkannor? "Den var så gammal, att vi visste inte längre, vem som gjort modellen".

En annan stor artikel, som gav bra förtjänst, var spargrisar och äpplen. Fabriken sålde oerhörda mängder sådana. Och Svensson har format tusentals sådana.

Men vilken servis var roligast att forma? Svensson tvekar inte länge om svaret: "Den som gav mest förtjänst."

År 1910 slutade Svensson på verkstaden. Det var läkarorder. "Det var nog min räddning, att jag just då fick komma ut från verkstaden och börja i lantbruket och vid sågen". Men det arbetet blev för tungt i längden och sedan 1940 är Svensson nu på de o-

glaserade lagren. Han är nöjd och glad över det bytet.

Sven Svensson har ett glatt och ungdomligt sätt. Kanske bottnar detta just i hans stora gudsförtrostan. Sedan barndomen tillhör han Missionsförsamlingen. Med djup rörelse och kärelksfull tacksamhet talar han om sin faders fromhet. Han fick fromheten i arv efter honom. I Missionsförsamlingen har Svensson tagit aktiv del i såväl söndagsskola som juniorverksamhet. Efter 40 års lärtjänst i söndagsskolan fick han en Kristusbild, som han med glädje visar.

Berätta ytterligare något barndomsminne! "Ett tänker jag så ofta på. Min broder Samuel, jag och flera andra pojkar hade varit ute och lekt längre än vi hade lov till. I backen uppe vid Missionshuset ropar plötsligt en främmande man på Samuel. Denne springer fram och får en rungande örfil. Samuel brukar säga, att först då han fick örfilen kände han igen sin far. Saken var nämligen den, att far hade helskagg. Men just den dagen hade han klippt av det och därför kände vi inte igen honom."

Men fritiden då? "Jag läser mycket, mycket. Just nu håller jag på att läsa om den här boken". "Herran av Davids stam", så heter den, en Kristusbiografi i brevform. Det var en upplevelse att se den boken igen. Den är en av mina minnesrikaste böcker.

Med många tankar och djupa intryck skildes vi. Tack herr Svensson, för en oförglömlig söndagseftermiddag hemma hos Eder.

Johan Movinger.

CYKLAR

HUSQVARNA

CRESCENT

Delar och tillbehör

Oscar Anderson

Grindstugatan 8. Tel. 155

Gustavsberg

Fyller han 60 år ... Det kan inte vara möjligt. Han är ju som vore han en pojke. Samtalet rör sig om gravören m. m. Johan Adolf Hellqvist, Skeviksgatan 3 i Gustavsberg. Han bebor samma lägenhet som hans far och mor Lotta en gång bodde.

Johan Hellqvist är inte född i Gustavsberg. Han var ett helt år gammal när familjen flyttade till Gustavsberg från Mariestadstrakten i Västergötland. Han har alltså varit i Gustavsberg i snart 59 år och det räcker ett bra tag. Hur det var i "Den gamla goda tiden" har H. berättat i nr 3 av denna tidning år 1946. Det är en betydande redogörelse över hur bostadsfrågan låg till vid denna tid. Hellqvist har utöver sin dagliga gärning vid porslinsfabriken hunnit med en hel del fritidssysselsättning. Sjukvårdsrelsen ägnade han mycket intresse under många år. Både nykterhetsvännernas sjuk- och begravningskassa och Gustavsbergs Fabr.-arbetares sjuk- och begravningskassa. Ett väldigt långt namn det sistnämnda men som gustavsbergsborna förkortade till "Lådan". Hellqvist har också haft flera kommunala uppdrag varvid ordförandeskapet i barnavårdsnämnden och pensionsnämnden är de viktigaste. Barnavårdsnämnden lämnade H. härom året och genom omläggning och ny lagstiftning ang. folkpensionerna får H. fullt med arbete med folkpensioner och revisorsskapet i Konsum, som han sysslat med sedan Gustavsbergs konsumtionsförening bildades år 1920. Av allt H. haft intresse av i

Födelsedagar.

85 år.

Den 27 maj fru Charlotta Hellqvist f. Karlsson, Ekedalsvägen 3.

75 år.

Den 14 mars f. nattvakt E. D. Bäckström, Skeviksgatan 3.

Den 2 maj fru Manda Jonsson, f. Augustdotter, Höjdgatan 1.

Den 2 maj fru Hilma Ullberg, f. Karlsson, Ålderdomshemmet.

Den 19 juni gjutare Knut Andersson, Värmdögatan 2.

70 år.

Den 25 maj fru Hilda Andersson, f. Edsberg, Ingarögatan 2.

Den 2 juni f. d. porslinsmål. Hilma Andersson, Värmdögatan 1.

60 år.

Den 18 febr. fru Hilda Jansson, f. Andersson, Betsede.

Den 1 maj fru Anna Eklund, f. Johansson, Höjdgatan 3.

Den 9 maj fru Agnes Edman, f. Andersson, Mossen.

Den 13 maj porslinsarb. Per Mårtensson, Grindstugärde 33.

Den 14 maj fru Anna Karlsson, f. Stoor, Ingarögatan 1.

Den 19 maj gravör J. A. Hellqvist, Skeviksgatan 3.

Den 10 juni montör Oscar Holm, Mariagatan 11.

Den 14 juni fru Lydia Svensson, Mariagatan 2.

Den 14 juni friherrinnan Elise Åkerhielm, Anneberg.

Den 7 juni fru Ida Andersson, f. Fransson, Tallåsen 10.

Den 22 juni lärarinnan Anna Wæsterberg, f. Olsén, Skolan.

Den 26 juni porslinsarb. Viktor Jonsson, Sekviksgatan 7.

50 år.

Den 6 maj fru Gerda Carlsson, f. Larsson, Grindstugan 9.

Den 7 maj dekoratör Arvid Bergström, Bleket.

Den 21 maj fru Ester Lundin, f. Hultgren, Mariagatan 2.

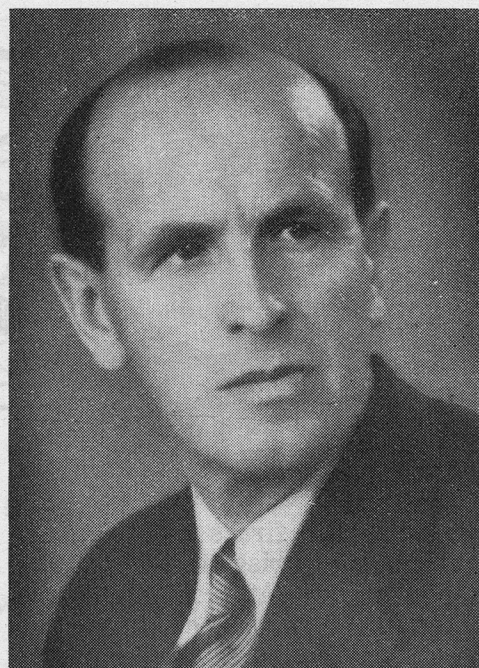
Den 1 juni fru Ingrid Wahlgren, f. Henriksson, Tjärnstigen 4.

Den 4 juni ugnsrännare Emil Wahlin, 3:dje Tvärstigen 2.

vårt offentliga liv skall också nämnas kassörsskapet i Julfemman, där han ävenså nedlagt ett synnerligen gott arbete.

Johan Hellqvist hyllas hjärtligt på högtidsdagen den 19 maj för trogen gärning i samhällets tjänst.

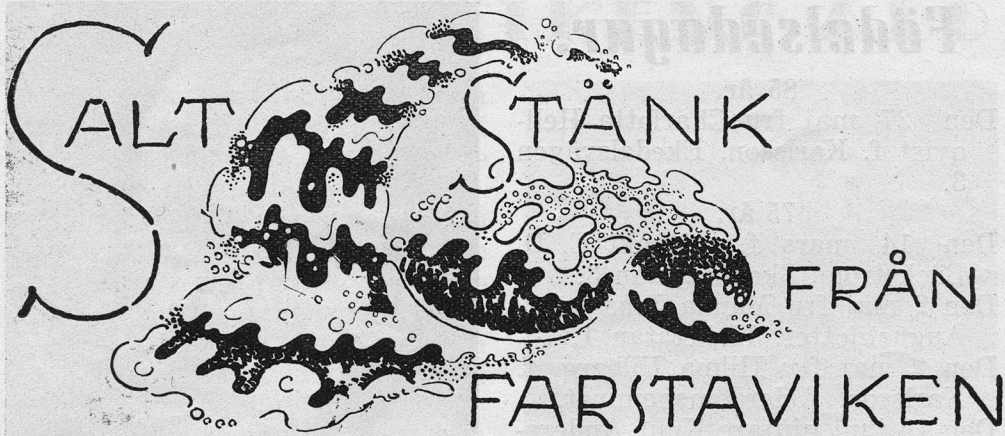
—n.

Överläraren Vilhelm Gezelius i Gustavsberg passerade halvsekedagen den 6 april. Han kan ävenså snart fira 10-årsjubileum som överlärare vid Gustavsbergs folkskolor. Hans vagga har stått i Åsmandsbo, Norrbärke socken i Kopparbergs län, där hans far var handelsman. Vilhelm G. är alltså mas eller kanske rättare sagt halvmas. Han är inte tofsmas, för dessa har åtminstone förr hållit till kring Siljan, eller Siljansnäs, där vår jubilar tillsammans med "Lunkan" för kommunens del inköpt en tomt till skollovskoloni. Vilhelm älskar hembygden. Han har forskat och skrivit en hel del om detta ämne. Hans nya hembygd är Gustavsberg.

Gezelius stora intresse är, som sig bör, skolan. Han går och välver planer, stora planer, som han kommer att avslöja så småningom. Barnantalet i skolan växer och Vilhelm väntar oroligt på att det ska gå lättare att få byggnadstillstånd. I Gustavsbergs kommun har G. anlitats i ett flertal utredningar och uppdrag. Han är barnavårdsman, ledamot av kommunalfullmäktige, yrkesskole- och daghemsstyrelsen, egnahemskommittén och mycket annat. Gezelius har lätt för att samarbeta med folk av alla slag och han synes trivas gott med oss Gustavsbergare, kooperatörer, socialister och andra -ister. Vår tidning gratulerar och hyllar så här post festum överläraren, vännen och medarbetaren Vilhelm Gezelius och önskar god fortsättning!

—n.

SALTSTÄNK FRÅN FARSTAVIKEN

Då detta läses

har Påsken firats med ägg och spirande björkrisgrönska. Somliga har kommit åter från en pratstund på Blåkulla och funnit att borta är bra men hemma bäst. Stoffet för ett skvallerstänk har berikats med nya pikanta uppslag. Har Du hört det senaste från — nej, man orkar inte!

Ty våren nalkas,

berghällarna börjar kännas varma, marken ångar och skogsbäckarna brusa sin jublande sång. Vid dikeskanten plockar jag den första hästhovsörten med sin solgula krans. Snödrivorna i skogen smälter sakta undan och isen börjar lossa. Man blir rusig och trött av den starka luften, solen och den bländande snön.

Snödroppar och crocus

ska snart sticka upp sina vita, gula och blå huvuden ur gräsmattor och rabatter i Höjdhagen. De första blåsipporna hittar jag väl sedan i backarna åt Aspvik. Ljungen tonar i rosenrött kring Kvarnsjöns helgade marker. Så väntar jag gullvivorna i ängarna vid Tjustvik och efter ett vårregn och några ljumma dagar kommer undret att ske. Då alla vårens blommor med ens slå ut i nejderna kring Gustavsberg!

Då lockar mig

skogsstigen till Skevik och markerna vid Långträsk till promenad. Jag vill "vandrade din väg" till Klosterberget, till jättegrytorna och järnåldersgravarna vid Ösby, till fiskgjusens bo. Kom med att i suset från tallar och granar lyssna till låtarna i Sveriges fågelrika natur! Studera fjärilar och kryp, lär känna de knoppande buskarna och träden. Bli bekant med allt det som lever och grönskar i

naturens underbara, rogivande, hoppfulla famn.

I täpporna

kring Grindstugatan är spaden och krattan redan invalkad i flitiga händer. Gångarna ansas och befrias från ogräs, jorden i blomstersängarna jämnas och beredes för kommande blomsterprakt. Snart skall de gamla fruktträden lysa i vitt och skärt som de gjort i årtiondens vårar. I Mariagatsbackarna har man bärgat Dahliaknölarna från källarvråarna och jordat dem på sin vanliga plats vid stugknuten. I de soliga delarna av Tallåsen är man redan färdig att välja blandade blomfrön. Det osar friskt från lövhögarna, som sakta sänder upp sin rökelsehymn mot vårhimlen.

Nere vid viken

hörs skrapornas eggande vårswing mot båttryggarna. Tofter och durk putsas och målas medan svetten lackar och linoljan och fernissan doftar. Gumman kommer med matsäckskorgen och vid termoskaffet är man i andanom redan ute på böljan mot kobbarna och saltstänken.

Vårsymfonien kulminerar

vid Valborgsmässa. Ungdomarna släpar grenar och brännbart till skräphögen, som blir till värmande eldflammar, hälsande den ljusa tidens återkomst. Bålet symboliserar också allt det småfnuttiga i olika former, som man vill slippa ifrån inför våren. Och manskören sjunger: "O, hur hääärligt maaaj-sool ler".

Då detta skrives

är det 10 grader kallt under marsmånen därute. Jag måste gå ned i källaren nu och offra ett par av mina sista knubbar i pannan.

Sköna Maj välkommen!

L e k a r e n.

Soliga spalten.

En båtaffär.

Två gustavsbergare, som vi kunna kalla O. och S. var båda mycket intresserade av sjön och fiske. Båda var sjuka och fattiga, och O. som var ägare till en mindre motorbåt, blev på hösten sängliggande och trodde då att han aldrig mer skulle kunna komma till sin kära sjö. Så han beslöt sälja båten till S. Med hänsyn till S. ekonomi enades man om avbetalning med 10:— kr. per månad. När vårsolen började skina hade O. blivit bättre och en solig och varm lördagseftermiddag i slutet av maj hade O., med stöd av käpp, sökt sig till sjöstranden för att se på sjön. Han hade turen att träffa S. som var ute med den nyförvärvade motorbåten. S. styrde till O., hälsade hastigt och började fråga om detaljer på motorn. När så O. förklarade hemligheterna höjde han rösten och sa till S.: "Ja vet du S. hade jag trott i höstas att jag skulle kunnat bli så bra som jag känner mig nu, då hade jag inte sålt båten".

S., som betalat några tiotus blev rädd för att köpet skulle gå tillbaka, svarade ivrigt men föga tröstande för den sjuke O.: "Du ska se att de varar nog inte så länge!!"

För en avgift som alla ha råd till....

1. Sjukpenning varje dag under två år.
2. Läkarvårdsersättning.
3. Sjukhusvårdsersättning och ersättning för intagningskostnader.
4. Moderskapshjälp.
5. Barnförsäkring utan särskild avgift.

GUSTAVSBERGS OCH INGARÖ ERKÄNDA SJUKKASSA

Tallåsen 20, Gustavsberg. Tel. 156
Postgiro 138630

Exp.-tid vardagar utom lördagar 9,00—
13,00. Månd., onsd. o. fred. dessutom
16,30—18,30.

EOLSCHARPAN

Det spelar och det sjunger i hjärtats
eolsharpa
med strängar, som ha tvinnats av dröm-
blått brude-lin.
Som lärkespel är klangen från kast av
gyllne varpa,
när skogens huldror fara som troll för
helgonskrin.

Det spelar och det sjunger i vårens
blomtid rika
av soluppgång och bäckars språng en
sällsam vallhornslåt,
då skogens trolltygsväsen som agn för
vinden vika,
och sagornas gestalter och sägnen följas åt.

Det spelar och det sjunger vid minnets
brända mila,
det spelar utan stråkar ett skogsfalls
symfoni.
Som röster av en kolarkör, som bordlagt
bål och bila
och sjunger mellan fur i fall sin vårglöds-
melodi.

Det spelar och det sjunger i några gamla
rester
av brustna eolssträngar, vars melodi jag
hör.

Det spelar än och sjunger, fast solen
går i väster,
när vårens varma vindar mitt instrument
berör.

J. A. LÖFDAL.

Kyrkans verksamhet.

Kamratkedjan har haft årsmöte, varvid till styrelse omvaldes stud. Olle Blomqvist (ordf.), Ola Voxström (v. ordf.), Gerd Wahlgren (sekr.), Lars-Erik Bengtsson (kassör). Husmödrar blevo Ulla-Britt Andersson och Britta Jons-son, kallelsesekreterare Inger Pettersson och Maj Juhlin, tryckare Göran Gezelius och lekledare Birgit Åkerlund. Förening- en har under året bl. a. framfört ett spel om Martin Luther, anordnat utfärder till Ingarö och Nämdö, deltagit med ett tret- tiotal ungdomar i Graningeläget o. s. v.

Kamratkedjan har också nyligen an- ordnat en ungdomsafton, till vilken ung- dom från Boo, Värmdö och Gustavsberg inbjudits. Aftonen började med ungdoms- gudstjänst i kyrkan, där kyrkoadjunkten Widar Hedén, Boo, predikade. I det föl- jande samkvämet på värdshuset deltog 110 ungdomar. Violinmusik utfördes av hrr Sven Pettersson till ackompanjemang av fru Stina Sundström. Personalkonsu- lent Gösta Dahlberg ledde lekarna till musik av fru Ester Fall. Dessutom före- kom allsång samt tal av stud. Olle Blom- qvist, Gustavsberg, pastor Ejnar Gun- nard, Värmdö, och pastor Arne Sund- ström.

Kamratkedjan förbereder nu somma- rens läger, som väntas få om möjligt ännu större tillslutning än föregående år.

Kyrkliga arbetskretsen har haft försälj- ning med ovanligt gott resultat. Kretsen tackar för det intresse och den offervilja, som visats dess verksamhet.

Den i Gustavsberg inspelade **söndags- skolfilmen** "Lasse visar vägen" har haft premiär på klubblokalen i Gustavsberg i närvaro av bl. a. ordf. i Diakonistyrel- sens söndagsskolnämnd, rektor Holger Bergwall, Sigtuna, filmens skapare, kyr- koherde Johannes Jellinek och kontrakts- prosten Lars Hedblom.

Slutligen kan nämnas, att en **söndags- skola** startats i Mörtnäs under ledning av pastor och fru Sundström. Den räknade vid starten över tjugutalet deltagande barn.

A. S.

Vigda:

den 8 februari svetsaren Olof Åke Es- björn Nässén, Gamla Kontoret, och porsl.-arb. Lilli Stein, Åkerlyckan,

den 23 februari porsl.-arb. Eugen Rosen- berg, och porsl.-arb. Piri Junger, båda från Mariaplan 7,

den 23 februari svetsaren Andor Szöts och porsl.-arb. Nelly Schanczer, båda från Mariaplan 7,

den 1 mars porsl.-arb. Rune Julius Löf, Mariagatan 13, och porsl.-arb. Irene Katz, Åkerlyckan.

den 17 mars frisörmästaren Joel Gunnar Johansson, Katarina församling i Stock- holm och hårfrisörskan Laura Laila Linnea Lehen-Astala, Ingarögatan 2,

den 22 mars porsl.-gjutaren Gustaf Tycko Axelsson, Gamla kontoret, och porsl.- arb. Sonja Viola Hellberg, Mariag. 6,

den 29 mars byggnadsarb. Nils Anders Nilsson, Nacka församling, och aff- bitr. Eva Viktoria Bogæus, Grindstu- gärde A 1,

den 29 mars bensinstationsbitr. Gustav Birger Engren, Högalids förs. i Stock- holm och hembitr. Dagny Ulrika Eriks- son, Villagatan 10,

den 30 mars snickaren Karl Magnus Wes- terlund, Värmdö församling, och Dag- ny Erika Hermine Persson, Anneberg,

den 30 mars tjänsteman Rolf Harald An- dersson, Grindstugatan 10, och telefo- nisten Annie Erika Karlsson, Skeviks- gatan 8,

den 5 april cementarb. Sven Albert Jo- hansson, Boo församling, och hembitr. Elsa Karolina Eriksson, Mörtnäs.

Födda:

den 25 januari Ulla Sonja Elisabet, d. t. civiling. Bertil Dahllöv, Grindstugärde E 30, o. h. h. Sonja Elise f. Cedergren,

den 3 februari Torsten Rikard, s. t. ing. Ture Henning Persson, Gamla vägen 20, o. h. h. Ellen Birgit f. Hansson,

den 7 februari Gunnel Anita, d. t. porsl.- arb. Sven Enar Vangler Johansson, Mariag. 13, och Ingrid Gunnel Jonsson, Mariagatan 5,

den 21 februari Ingvor Margareta, d. t. lagerarb. John Lennart Hellberg, Kul- len 1, o. h. h. Lilly Margareta f. Gus- tavsson,

den 24 februari Monika, d. t. chauffören Karl Gunnar Möller, Grindstugärde A 8, o. h. h. Kerstin Eleonora f. Eliasson,

den 25 februari Per Torsten, s. t. chauf- fören Gustav Erik Torsten Olsson, Ned- re Stenhuset, o. h. h. Maj Elisabet Inge- gerd f. Johansson,

den 10 mars Sonja Marianne, d. t. för- man Bror Edvin Sandqvist, Grindstu- gärde B 13, o. h. h. Sonja Inga Vikto- ria f. Karlsson.

Döda:

den 13 februari porsl.-arb. Irene Székely f. 20/2 1919, Åkerlyckan, (27 år),

den 4 mars änkefru Karolina Vilhelmina Persson, f. Edsberg, f. 29/1 1862, än- ka efter blockgjutaren Erik Vilhelm Persson, Älderdomshemmet, (85 år),

den 5 april byggn.-arb. Karl Erland Sö- derman, f. 21/6 1908, Grindstugärde H 48, (38 år).

Flyttande till och från samt inom för- samlingen erinras om sin skyldighet att inom 14 dagar göra anmälan därom till pastorsämbetet.

Arne Sundström.

FRISÉRSALONGEN

GUSTAVSBERG
MARIAPLAN 2.

Herr- och damfrisering.

OBS.! Ny regim.

Högaktningsfullt
GUNNAR FALL.
Tel. 140.

Krånglar radion?

vänd Er då först som sist till oss, så får Ni en i allo sakkunnig under- sökning. Ring så hämta vi vid buss- hållplatsen.

Firma RADIO-BISTHER
Bondegatan 68
Tel. 42 53 00. Giro 159654.

Hälsobröd i särklass

Saxonlimpa, reformlimpa, stenålders- limpa. Grahamsskorpor, Julianaskor- por, Kölingsholmsbröd. Kaffebröd, Småbröd.

VÄRMDÖ BAGERI

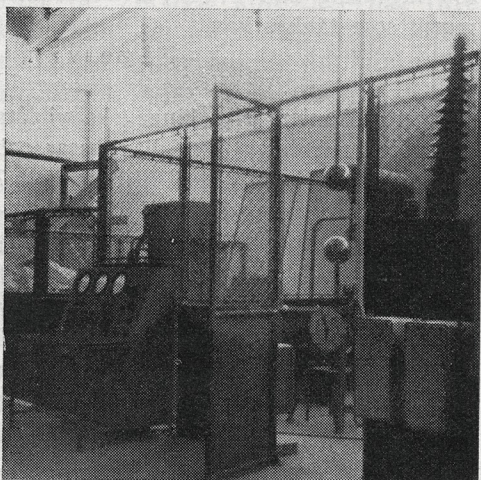
Tel. Hemmestavik 61.

Samma bröd säljes i Stockholm av Reformbageriet, Västmannagatan 11, tel. 20 73 59. Olivia Fager, Öster- malmstorg, tel. 60 72 68.

Smånytt från Porslins- fabriken

Högspänningsprovrum har färdigställt i tekniska fabriken. Det är avsett för prov av högspänningsisolatorer, vilket tidigare utförts å Statens provningsanstalt. Anläggningen har få motsvarigheter i Sverige och består av en transformator med manöverorgan samt högfrekvensutrustning, där prov-

Det nya provrummet

spänningar på 175.000 volt har erhållits. Tesslaurustningen arbetar här med en frekvens av 250.000 p/s och med en toppspänning av upp till 350.000 v. Minsta spricka eller blåsa i porslinsgodset kan ofelbart upptäckas. Det är givet att handskandet med så höga spänningar tarvar största försiktighet och säkert område.

Fabriksnybyggnaderna går stadigt framåt. Grundläggningen för den nya chamotteverkstaden skall börja, sedan nu de gamla verkstadslokalerna och rågodsmagasinen intill dekorationsavdelningen rivits. Slamhusbyggnaden är uppe i fjärde våningen och i den nya flintporslinsverkstaden monterar man in arbetsmaskinerna.

Badkarsfabriken växer fram bred och bastant bortom Kullen. Just nu pågår arbetet med takkonstruktionerna.

Mälardalens tegelbruk har inköpts av KF och HSB. Genom rationalisering och tillvaratagande av Gustavsbergs keramiska erfarenheter vill man söka nå fram till en bättre och billigare produkt, för att sänka byggkostnaderna. Företaget omfattar tolv tegelverk, som förser större delen av Stockholm med tegel.

Tidskriften Porslins senaste nummer har utkommit. Det finns i ABF:s bibliotek.

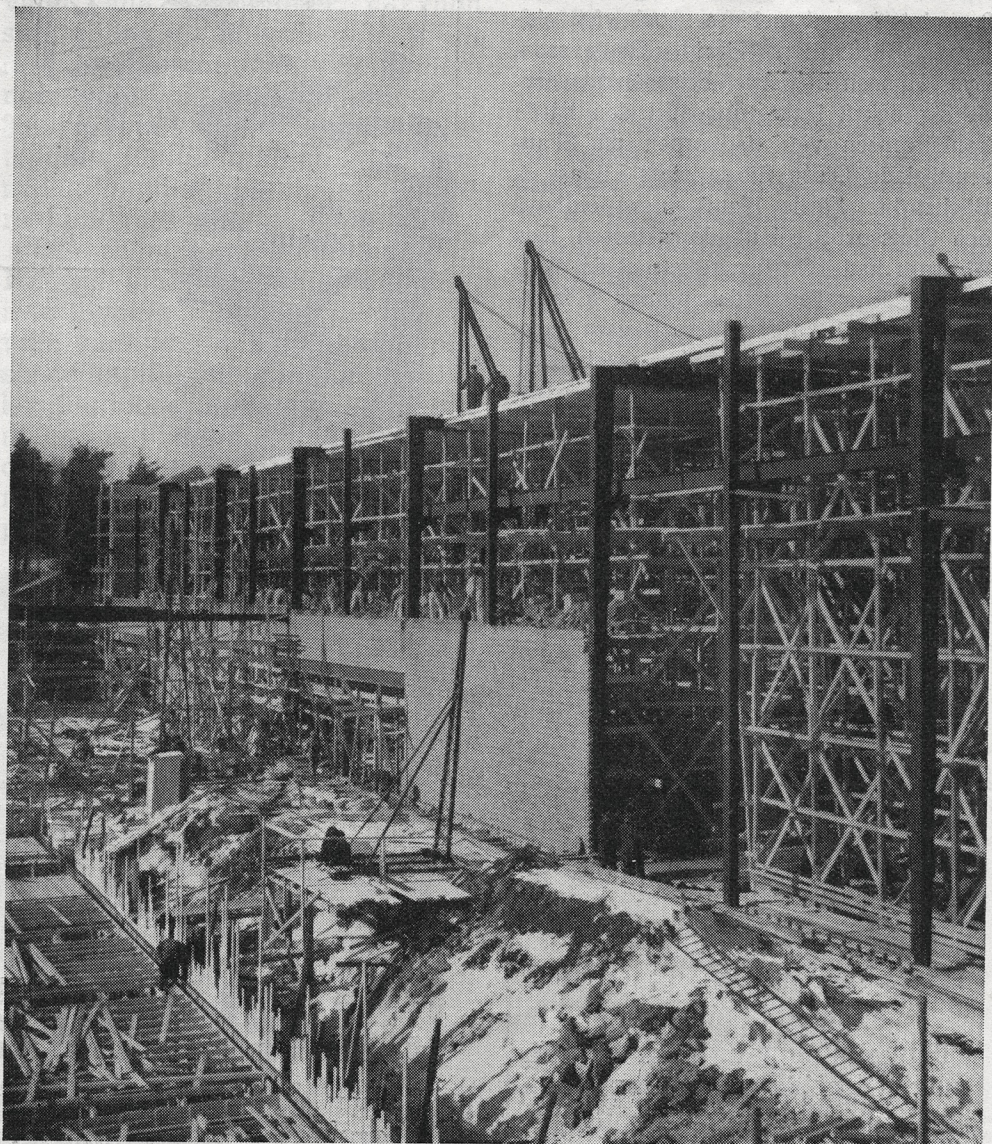
Professor Gregor Paulsson framför i en intressant artikel de synpunkter som producenter och konsumenter kan lägga på behagsvarorna. En recension av Tyra Lundgrens nya bok återges på annan plats i Gustavsbergaren.

"Bad i hemmet förr och nu" heter en bok av Gösta Sandström och Olof Thunström, som nu utkommit på KF:s förlag. Den ingår i en litteraturserie i sanitära frågor, som skall utges av Porslinsfabriken, och utgör en exposé över badrummets estetiska och tekniska utveckling. En värdefull handbok för byggmästare och villabyggare.

"Roligt på fritiden" hette KF:s hobbyutställning vid årsslutet. Den samlade 198 nummer, varav massor av oljemålningar och fotos men därtill mycket annat av intresse såsom samlingar av fjärlar och skalbaggar, litografier och indiankonst, träsnitt, skulpturer, sömnadsarbeten och ett förtjusande dockskåp. Gustavsbergspojarkarnas dykarutrustning blev en skojig sak för tidningsreporterna och Löfdahls

tändstickstavla över Skurubron blev etta i publikomröstningen. Man är mycket intresserad av liknande utställningar i fortsättningen. Gustavsbergs hobbybitna funderar redan på en till hösten, som man vill kalla "Kuriosa och hobby."

Personalvårdsarbetet lockade i januari mr Maurice från London och den västindiske negern mr Douglas till ett besök vid Gustavsberg. Båda f. d. majorer, som nu blivit "personal managers" i den engelska industrin. De gillade vårt daghem, där barnen också tydligen gillade negern. — Bland de mörkhyade celebriteterna har vi också haft besök av ministrar från Abessinien, och Venezuela, granna karlar, som väckte beundran hos den kvinnliga delen av personalen. — Kända författarnamn har studerat samhället. — En arbetardelegation från Nike i Eskilstuna har gjort bostadsstudier. — Stora elevgrupper från Lillsved, Vår Gård och Gustavsbergs skola har vandrat runt i fabriken. — Skolkökslärarinnor, slöjdlärare, tullmän, spårvägsmän, byggmästare har intresserat studerat porslin

Badkarsfabriken i mars 1947

och bostäder. — Danska journalister har samlat intryck för uppsatser till sina tidningar. — Belgiska handelsdelegationen, franske ministern jämte filmarkitekter och järnvägsmän har också varit intresserade av oss. Så anteckna vi chefen för Kinas kooperativa rörelse och någon vecka senare "Kommittén för 1946 års utredning angående kvalitetsforskning och konsumentupplysning". I slutet av mars inspekterades fabriken av en stor grupp installatörer. Den våta Marie Bebadelsedagen plaskade ett hundratal vattenbyggnadsarkitekter på våra vägar i samhället och slutligen, eller den 1 april, notera vi besök av 15 vetgiriga fransyskor ur motståndsrörelsen under Anders Örnes beskydd.

Korporationsidrotten har omfattat ett flertal skidtävlingar, där Gustavsbergs lag hållit sig väl framme. För sjätte året i följd togs lagpriset vid Kooperativa RM på skidor, denna gång i Sundsvall genom Berglund, Olsén och Åberg. Vid korpmästerskapen i skidor kom Greger Åberg in som tvåa bland seniorerna. Alf Rosén och Kjell Olofsson tog 1:a och 2:a plats i ungdomsklassen och våra oldboys, Bäckström, Evald Gustavsson, Byss Hanson och Axel Eriksson placerade sig också i tätgruppen. I den hårda konkurrensen vid Skidkorpen på Skansen belade Olsén fjärde plats i klass 1, Bäckström fjärde bland yngre oldboys och Olofsson 3:e i ungdomsklassen. Den 23 mars hade Gustavsbergarna sin skiduppörelse mellan avdelningarna å fabriken. Här fick inte skidessen vara med. Utearbetarnas lag vann före verktygsavdelningens, men så hade de också Bäckström och Norling i täten.

Studierna i engelska har fått ny vind i seglen, sedan TBV-gruppen vid Porslinsfabriken skaffat engelska filmer jämte texthäften för förhandsstudier. "Pygmalion" gavs den 7 mars, "Pride and Prejudice" den 27 mars med inemot hundratalet besökare. Om man sedan kunde hinna med och förstå språket — se det var en annan historia.

Gustavsbergs Bageri

Tel. 25

Innehavare: **Klas L. Larsson**

Tillverkning av bröd av alla slag. Specialitet Kalmarlimpan

— T Å R T O R —

Rune Sundin, som under sista året besökt ett flertal länder på kontingenten för att göra uppköp för våra konsumtionsföreningar, återkom för någon vecka sedan från Leipzig, där han besökt den första tyska varumässan efter kriget. Leipzig ligger inom ryska ockupationszonen. Naturligtvis råder mycket svåra förhållanden i Tyskland. Råmaterial- och bränslebristen gör att leveranstiderna bli mycket långa men den största svårigheten är utan tvivel priserna, som många gånger äro så höga att de omöjliggöra affärer. Dessa frågor äro nu föremål för vidare förhandlingar mellan de tyska leverantörerna och de ryska myndigheterna. Hela exporten från den ryska zonen i Tyskland är nämligen helt kontrollerad av ockupationsmakten. Preliminära leveransavtal har emellertid gjorts. Kontak-

GULD från tropikerna

Den tropiska solens "Guld" finns i rikt mått i Cirkelkaffet — den lyckade kombinationen av de bästa kaffesorterna från de främsta kaffe-länderna — en festdryck för Er som älskar kaffe.

CIRKELKAFFE

— mest sålt av alla märken
endast i konsumbutiker

FRITT FORUM

Sätt upp en fågelholk! Våren har kommit, Farstaviken börjar lossna ur vinterns järngrepp, björkarnas knoppar svälla av livslust och småfågeln drilla dagarna i ända.

Fågeln ha just nu stora bosättningsbekymmer, har Du gjort något för att hjälpa dem? Köp en fågelholk, den kostar endast någon krona, och sätt upp den i närmaste lämpliga träd på tomten. För det lilla besvär detta kostar, har Du i gengäld utanför Ditt fönster morgon och afton fågelsång och kvitter, den skönaste musik som tänkas kan.

F å g e l v ä n.

Busstrafikanter! Hur länge ska vi låta oss nöja med dessa överfulla bussar och stå den 2 mil långa vägen till Stockholm?

Trots upprepade klagomål tycks bussbolaget icke vara villigt att vidtaga någon ändring. Låt oss själva göra slag i saken genom att icke belägga ståplatserna och därigenom tvinga bussbolaget sända flera vagnar.

Gällande biljettpreiser torde mer än väl berättiga till en sittplats.

T r a f i k a n t.

ter har upptagits och återknutits, uppslag har erhållits och möjligheter för framtida affärer har skapats. Vi hoppas att i ett senare nummer få återkomma något utförligare om herr Sundins intryck från andra länder.

G. Dbg.

"Hör vårens melodi!" På en Philips eller Aga Radio.

Behöver den gamla bytas?
Vänd Er då genast till

AUG. ERIKSSON

Mariagatan 4

Tel. 197

Alla märken.

Avbetalning. Reparationer.

Värnyheter

i HERRSKODON, BYXOR och
BLAZER inkomna.

Ekipera Eder hos

Albert L. Carlson

Herr- och Damkonfektion
Gustavsberg. Tel. 68

Keramiskt vagabondage.

I sin nyligen utkomna bok "Lera och Eld" (Natur och Kultur) berättar Tyra Lundgren många och intressanta saker om sina strövtåg i Europas keramiska centra. Hon rör sig som fisken i vattnet i det anrika Sèvres och bland konstnärerna i Mussolinis Italien likaväl som bland engelska studiopotter och de nordiska porslinsfabrikerna. Med osvikligt säker instinkt har hon överallt fått de riktiga kontakterna, inte bara med de mest begåvade keramikerna utan också de bästa fabriker, som fått förmånen att fungera som hennes verkstäder.

Jag minns från Parisutställningen 1937 då hon utställde sina allmänt uppskattade fåglar och fiskar i Finlands, Frankrikes och Italiens paviljonger men ej i den svenska, där hon väl framför allt borde hört hemma. Men på grund av en bestämmelse att utställda föremål också måste vara utförda inom det utställande landet gick det inte. Självt hade hon i början av 1930-talet avslutat en föga uppmärksam period vid Rörstrand, under vilken hon ännu ej riktigt funnit sig själv och 1937 ännu inte kommit igång med sin så mycket mera uppskattade verksamhet vid Gustavsberg. Men hennes förekomst i de ovannämnda ländernas paviljonger må vittna om det keramiska vagabondage, som hon själv kallar sina många och verksamma år i utlandet.

Hennes bok inledes med ett roligt reportage från främst sven-

ska och i någon mån danska keramiska verkstäder och vi får se Kåge, Lindberg och Friberg, Trillers och Nylund, Krebs och Salto, Percy och Jobsarna och många andra av keramikens "stora" i aktion i sina ateljeer och verkstäder, henne själv inte att förglömma. Och till dessa aktuella bilder har hon skrivit en kongenial text, roande och instruktiv även den, men med en kanske väl pretentiös rubrik "Hur keramik blir till".

Från de lyckliga åren vid Sèvres har hon givit oss några intressanta glimtar, som också kommit att omfatta en skildring av några av de stora franska mästarna Lenoble, Decoeur, Soudbinine. Men av allt som hon skrivit — och det är inte så lite — tror jag att det lilla avsnittet om Ann Marie Fontaine tar priset. Denna fransyska konstnär med en eldsjäl som övervann alla svårigheter, har hon skildrat på ett underbart sätt och man får ett starkt intryck att hennes alltför tidiga bortgång, blott 38-årig, var en oerhörd förlust inte bara för Sèvres och den keramiska konsten utan också för Tyra Lundgren själv.

Om engelsk studiepottery eller Italiens moderna keramik vet vi inte mycket i Sverige och vi får vara tacksamma för dessa upplysande kapitel. Men då hon behandlar den moderna keramiken i Danmark och Finland rör hon sig inom områden, som vi svenska keramikälskare väl känner till. Gång på gång har man anledning att be-

undra hennes säkra och rättvisa omdömen. Särskilt glad har undertecknad blivit över lovsången om Nathalie Krebs och hennes Saxbo, som jag i likhet med Tyra Lundgren betraktar som en av vår tids stora förnyare av det moderna stengodset och som sådan fullt jämställd med Venini vad glas-konsten beträffar. Men nog tycker jag att hon vid behandlingen av konstnärerna vid Arabia kunde varit lite generösare mot Kurt Ekholm, som, frånsett det att han själv gjort ett utmärkt, låt vara traditionsbundet stengods, i många år fungerat som en stimulerande konstnärlig ledare och därmed dragit fram både Arabia och dess konstnärer i solen.

Att skildra sina svenska kolleger och söka draga upp några riktlinjer för vår framtida keramiska produktion har varit en delikat uppgift och jag har ett intryck av att författarinnan känt sig ganska bunden av diverse lätt förklarliga hänsyn. Men jag vill livligt instämma i hennes önskemål om en gedigen yrkesutbildning och vidgade kontakter med utlandet.

Tyra Lundgren kan själv bättre än någon annan, hjälpa våra keramiker till dessa kontakter. Tack vare sitt framgångsrika samarbete med Gustavsberg har hon under krigsåren också fått fasta rötter i Sverige och på ett lysande sätt berikat vårt konsthantverk. Måtte hon nu kunna finna en form för att i framtiden hålla kontakterna lika levande med Europa som med oss.

Åke Stavenow.

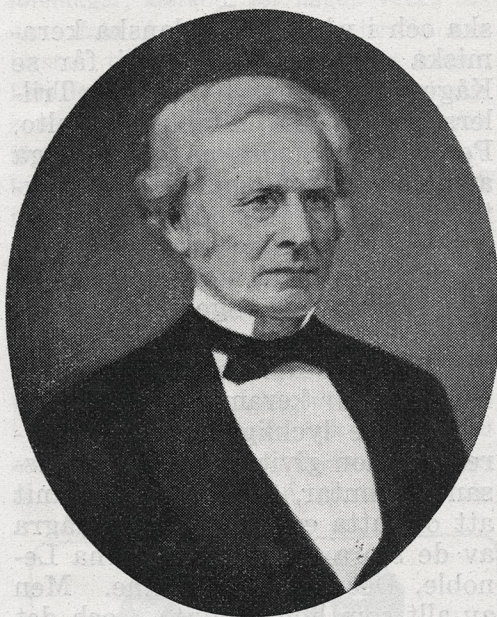

Thyra Lundgrens stora relief för Södra Flickläroverket i Stockholm. Reliefen utförd på Gustavsberg.

Gustavsberg på sin första världsutställning.

Penningbekymmer och åter penningbekymmer är vad som framför allt karakteriserar Gustavsbergs tidigaste utveckling. Genast efter att det första porslinet vintern 1827 lämnat brännugnarna uppstod svårigheter att finansiera driften. Verkets upphovsman, grosshandlaren Herman Öhman, förlorade hela sin förmögenhet på Gustavsberg, och det bolag som efter honom övertog rörelsen upplöstes i och med att fabriken 1838 såldes på auktion. Delägarna i det samma år bildade bolaget Gustavsbergs Fabriks Intressenter bidrog på flera sätt till att stabilisera företaget, men de tröttnade också på att ständigt satsa nya pengar, och 1850 utbjöds fabriken för andra gången på auktion. Inget anbud kunde emellertid accepteras, varför driften fortsatte på oförändrat sätt. Firmans störste delägare, grosshandlaren Samuel Godenius, utlöste likväl 1852 de övriga intressenterna och tog fabriken i egen regi. Därmed var företaget inne på lugnare vatten och kunde arbeta under ekonomiskt trygga förhållanden.

Godenius nedlade stora kostnader på att modernisera fabriken och införa nya tillverkningar; det 1862 lancerade parianporslinet blev kan man säga språngbrädan till fabriken popularitet. Ett uttryck för denna var Karl XV:s besök vid Gustavsberg 1863, som både var en god reklam och tillförde fabriken kungliga beställningar. Godenius ansträngningar att höja produktionen i nivå med de stora utländska fabrikenas belönades vid utställningen i Stockholm 1866 med hedersmedalj, och uppmuntrad därav anmälde han fabriken till deltagande i världsutställningen i Paris följande år. För denna utvaldes de bästa porslinsartiklarna från stockholmsutställningen, kompletterade med nya pjäser i parian. Av denna tillverkning inpackades bland annat byster av kungafamiljen, en grupp kallad Bältespännarna och en stor fontän — allt reproduktioner efter professor J. P. Molins skulpturer, som på den svenska utställningen skördat mycket beröm. En för denna speciellt tillverkad prakturna, dekorerad efter komposition av må-

Samuel Godenius

Gustavsbergs ägare 1852—1875.

laren J. Höckert och utförd i två varianter, väntades bli ett av pariskollektionens slagkraftigaste nummer.

För att övervaka transporten och ordna utställningen medföljde till Paris fabriken andre verkmästare Ludvig Hammar, som utbildats under George Barlows ledning och nu fick en chans att vidga sina erfarenheter i den berömda konstmetropolen vid Seine. Genom Hammars rapporter till Godenius — förvarade i bruksarkivet — kan man följa händelserna kring fabriken debut på den internationella vädjobanan, ett evenemang som naturligtvis hemma följdes med spänning och glad förväntan. I sitt första brev, daterat den 10 mars 1867, beskriver Hammar resan och vad som i övrigt passerat. "I går anlände jag till Paris och skyndar nu att uttrycka min innerliga tacksamhet för herr grosshandlaren godhet att anförtro mig ett uppdrag, som ger mig tillfälle att se så mycket nytt och lärorikt. I Göteborg gick lastningen mycket långsamt därigenom att nya expositionssaker dagligen inkommo, så att Newsky ej kunde avgå förrän den 2:dra dennes". Färden gynnades av ovanligt vackert väder, men vid ankomsten till Le Havre snöade det kraftigt. Generalkonsul Broström var där mycket hjälpsam, dock mötte en besvikelse. "Våra lärar lossades

först och jag trodde mig kunna följa dem till Paris, emedan herr Broström tillskrivit kammarherre Fahnehjelm om godsets förande på järnväg, men som där ej plats kunde fås för godset, emedan alla vagnar voro för 14 dagars tid abonnerade av engelska och amerikanska utställare, måste det svenska expositionsgodset föras per båt till Paris, där jag vid kajen skall mottaga våra lärar och tillse att de så varsamt som möjligt köras den långa vägen till utställningen. Dock lär till följe därav att ångbåten måste vänta på flodens stigande m. m. den ej vara att vänta förrän den 16:de omkring".

Vidare berättar Hammar att han vid ankomsten till Paris genast uppsökte den svenske utställningskommisarien, kammarherre Fahnehjelm, av vilken han fick några oväntade och föga välkomna upplysningar. "Det första felet är nämligen att han vill ställa både oss och Rörstrand på samma ställning, endast skilda med några guldlistor. Det andra felet är ställningens form, som jag tror blir mindre lämplig för vårt gods. Den är nämligen lik Rörstrands på expositionen i Stockholm, men utan utsprång. Kammarherre Fahnehjelm tror den bliva den bästa med det lilla utrymme vi hava. Sveriges plats är nämligen mycket smal, medan Norge upptager ena långsidan av de båda rikenas gemensamma plats. Men emellertid har han lovat att om bara hans ställning först blir uppsatt, sådana utsprång som jag föreslagit skola få göras om de bliva nödvändiga. Arkitekten Jacobson, som har tillsyn över denna del av utställningen, har lovat mig allt biträde han kan lämna. Expositionsinredningen är långt ifrån färdig i någon avdelning, nästan inga artiklar äro uppställda mer än i maskinavdelningen — högst få ställningar i ordning (ännu har jag ej upptäckt någon för porslin). Frankrike är längst efter, men dock säger man att utställningen skall öppnas den 1:sta april, men de flesta tvivla därpå".

I den följande rapporten av den 18 mars omtalar han att godset ännu ej anlant, men att det väntades varje dag. Allt var emellertid ordnat för upppackningen.

Porslinet som fotograferades på prins Oscars begäran.

"Ställningen blir gemensam för både oss och Rörstrand, ty i detta avseende har jag omöjligen kunnat få någon ändring, ehuru kammarherre Fahnehjelm tyckes vilja gynna oss i övrigt, så att jag får uppgöra den nya ritningen (tillsammans med arkitekten Jacobson). Alla måtten på ställningen har jag beräknat för våra pjäser, vilka sannolikt ej passa för Rörstrand. Dessutom komma vi att stå med vår sida åt huvudpassagen, då Rörstrand däremot kommer bakom oss. Kammarherre Fahnehjelm har dessutom sagt att vi möjligen skola få större del av ställningen än Rörstrand". Däremot var det ej troligt att publiken skulle få se Molins fontänen i funktion, "den måste då ha en bassin som upptager en stor plats".

Efter en lång väntan, inte minst irriterande för Godenius som på avstånd följde händelserna, anlände godset till utställningen den 25 mars, men kunde ej packas upp förrän fem dagar senare. I sitt brev den 13 april rapporterar Hammar att "nästan alltsammans var helt utom några smärre artiklar, som blevo skadade på den långa körningen på vagn från La Vilette till expositionen. De Höckertska vaserna, fontänen, alla serviserna och figurerna oskadade, ävenså de stora parianvaserna. Locken till dessa voro skadade, men vilket ej observeras. Allt var

ordnat och uppställt till invigningen, varmed överintendenten Dardel och målaren Wahlberg biträdde mig med råd. Rörstrands porslin är ännu ej ordnat, mycket är sönder, bland annat den ena av deras största vaser. Dagarna efter invigningen har jag använt till smärre lagningar och putsningar på porslinet, för uppsättande av nummerlappar på varje pjäs och daglig väntan på juryn, besvarande av oupphörliga förfrågningar om vårt porslin m. m. Juryn tycktes vara belåten med vår utställning. De flesta parianfigurerna äro redan sålda och dessutom flera rekvirerade."

Hammar började nu ordna för sin hemresa, men hans planer omkullkastades genom att prins Oscar — sedan Oscar II — anlände till Paris. Den 15 april meddelar han Godenius att prinsen ville att han skulle stanna "för att låta fotografera en stor pariankorg och en Paradisvas, vilka jämte en fo-

Den av Hammar beskrivna utställningsmontern. I mitten Molins fontän och Bältesspännarna, flankerade av Höckerts jättestora urnor.

GAMLA ARBETSLAG. XI.

Denna bild härleder sig från år 1888 eller tidigare. Den är tagen vid det då nya packmagasinet med en del av dåvarande personal, vilka nu alla äro borta. Deras minne lever kvar hos många äldre gustavsbergare, bl. a. i öknamn eller skämtnamn om man så vill.

Om vi nu börja från vänster med mannen med helskägget, så hette han O. R. Karlsson "gapan-de Karlsson", August Olsson "portolle", Erik Johansson "Jo-

hansson i äkta", E. W. Hellström (sedermera kassör), Konstantin Flink, Aug. Bonnevier, August Söderman, A. G. Berglind "Gockkock", okänd, Henning Andersson; A. Blom, okänd, Ernst Nordkvist, Knut Holmberg, maskinist C. Johansson, August Blomkvist, C. A. Olsson "stockholmsolle", Maurits Säfström, kyrkvakt. Nilsson "mitt lilla mitt", Robert Fredblad, C. E. Algulin, styrman Jonsson, John Severin, Frans Andersson "Frans

luden", Viktor Karlsson, Emil Steen, Frans Johansson, Hamlet Lowndes?, Anton Nordkvist, Alfred Gehlin, Carl Flodmark, Ernfrid Hedblom, okänd, Carl Rolf, Robert Severin, Per Hedblom (far till Ernfr.), August Ström, okänd, Frits Gustavsson "sillen", Carl Ekberg, C. J. Rystedt, Carl Flink, Viktor Söderman och kusken Andersson.

tografi av fontänen skall intagas i Art Journal, med vars korrespondent han talat i dag och lovat dessa fotografier. Dessutom tillsade han mig att jag skulle uppsöka en viss tidningsskrivare, som han skaffat en svensk orden, och hälsa från honom och anhålla om intagande av omlysningar om vårt porslin. Jag har redan lämnat sådana åt Fahnehjelm för intagande i en annan tidning, men H. K. H. ansåg att även den andre borde anlitas. Angående tidningsskrivaren talade han i största förtroende och anhöll att ingen skulle få veta något därom. H. K. H. visade sig särdeles intresserad för vår utställning och har uppehållit sig där en stor del av dagen och lovat ått ovillkorligen skaffa oss pris. Som han tror att vårt porslin bör

kunna avsättas här, anser han att vi bör söka få någon handlande som tager av vårt porslin i kommission, ehuru jag anmärkte att vårt porslin i allmänhet skulle bli va dyrare i Paris än det engelska. Även ansåg han att en hop parianfigurer genast borde hitsändas till försäljning". Order angående detta måste telegraferas, "då jag i annat fall hemreser så vida fotografier och tidningsuppgifter då äro färdiga". Fortsättningen är bortriven och som detta brev är det sista från Hammar, vet man ej hur den igångsatta reklamen verkade.

Gustavsberg fick i varje fall ett hederspris vid sin första världsutställning, vilket med hänsyn till den hårda konkurrensen var mycket tillfredsställande. Efter denna

lyckade introduktion framträdde fabriken vid många utländska expositioner och erövrade sin första guldmedalj vid utställningen i Moskwa 1872. På dessa triumftåg fick likväl inte Ludvig Hammar vara med. Det framgår av firmans korrespondens att den unge och levnadsglade verkmästaren delvis försummade sina plikter i det lockande Paris och stannade där längre än önskvärt var. Vid hemkomsten blev han ordentligt uppläxad av Godenius, som till och med överlade om han ej borde avskedas, men stormen bedarrade och Hammar slapp åtminstone betala den minnesrika pariserresan med förlusten av sin plats.

Carin Lindskog-Nordström.

BERÖMVÄRD AMATÖRTEATER.

Att det mesta av vad som bjuds på av teateramatörer inte ger skäl till några större lovord är säkert alla amatörteaterkännare med om. För de flesta framstår också all amatörteater som en dilletantiskt verkande föreningsteater vars enda syfte är att "lätta upp" stämningen på ett kanske annars tråkigt möte eller att genom en ofentlig tillställning skaffa pengar åt föreningens kassa. Och eftersom man tror att folk alltid vill skratta och att succén skall räknas i antalet "flabb", så framför man sketcher ur Modéns eller Botvids samlingar av "urroliga och vrålskojiga sketcher", eller också ger man "Fräkniga Frasses friarfärd", "Hjärtegrisen på Rävallykan" eller något liknande "folk-lustspel".

Med desto större glädje hälsar man därför varje ansats till all-

varligt arbetande amatörteater, som verkar för sin egen skull, för konstens spridning till alla och skapandet av en sann folklig scenkonst.

När därför Gustavsbergs Teateramatörer vågar sig på försöket att uppföra Vilhelm Mobergs "De knutna händerna", så är man redan från början välvilligt inställd till företaget, därför att man uppskattar viljan och arbetsinriktningen.

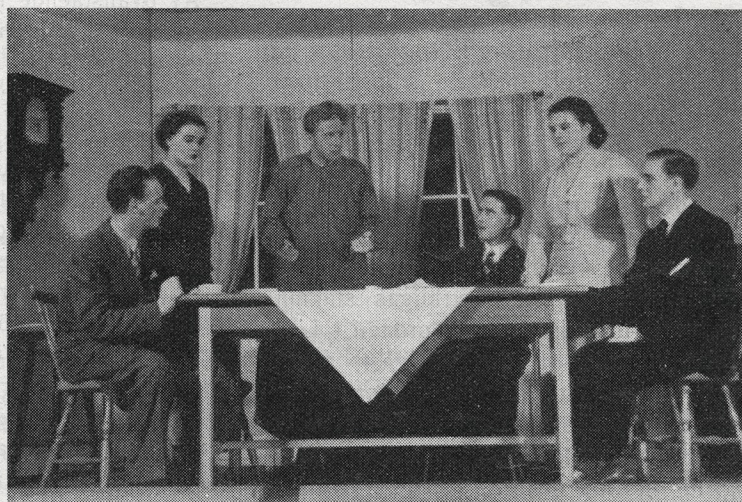
Får man sedan tillfälle att stifta närmare bekantskap med denna grupp av ambitiöst arbetande och den sanna scenkonsten hängivna människor blir man övertygad om att det inte bara är viljan man behöver berömma utan att även utformningen, arbetsresultatet kan få ett ärligt och varmt erkännande.

Gustavsbergs Teateramatörer är

en sällsynt god och arbetsduglig scensammanslutning och man får hoppas att allmänheten och de som makten hava i största möjliga utsträckning understödjer o. hjälper gruppen att kunna fortsätta på den konstnärliga väg som den slagit in. Det är ju inte alltid så lätt att vara tvungna att arbeta på t. ex. en scen som har samma värmegrader som utanför, d. v. s. köldgrader, eller att arbeta med otillräcklig scenisk utrustning etc.

En grupp som Gustavsbergs Teateramatörer är dock kapabla att med sin entusiasm, tro och vilja övervinna alla svårigheter och skapa en god folklig scenkonst vilket inte hindrar att vi önskar dem allt stöd de kan få och till slut önskar dem all lycka i deras kulturvårdande och konstbefrämjande arbete.

Pro Scenium.

Diskussion i Forum.

Studiecirkeln Forum har varit samlad till diskussion omkring det aktuella ämnet: "Stat och kyrka". Inledare voro Bertil Pettersson och Arne Sundström. Då de synpunkter, som framkom, torde kunna påräkna allmänt intresse, återges de här i sina huvuddrag.

Pastor Sundström framhöll, att stat och kyrka i Sverige voro två i väsentliga delar självständiga storheter. Om man tänkte sig deras tillvaro genom historien i form av linjer, får man tänka sig två linjer, den ena representerande staten och den andra kyrkan. Genom historien har kyrkan sökt hävda sin självständighet i förhållande till staten. Kyrkans intressen

företrädde under ständsriksdagens dagar av prästerståndet och efter representationsreformen av det därvid inrättade kyrkomötet. Kyrkans självständighet kommer till uttryck också i dess omfattande frivilliga verksamhet, barn- och ungdomsverksamhet samt social hjälpverksamhet.

Vidare menade pastor Sundström, att Svenska kyrkans egenart bäst kommer till uttryck icke i ordet statskyrka utan i ordet folkkyrka. Detta hänger samman med kyrkans syn på sig själv som en form för Den Helige Andes verksamhet i vårt folk. Den Helige Ande är ej bunden av någon medlemsmatrikel utan verkar så långt man på något sätt kommer i beröring med ordet om Kristus. Svenska kyrkans egenskap av folkkyrka

kommer också till uttryck däri, att församlingarna själva genom kyrkoråd, kyrkofullmäktige och kyrkostämman rådgör och beslutar om kyrkans angelägenheter i varje församling samt däri att valda ombud för församlingarna deltaga i stiftsmöten och allmänna kyrkliga möten.

Pastor Sundström var också av den åsikten att religionsfrihet i betydelsen av frihet för varje medborgare att fritt utöva sin religion förefinns i vårt land. Möjlighet finns också för medlem av svenska kyrkan att övergå till annat kristet trossamfund. En stor del av frikyrkofolket i Sverige har av skilda anledningar icke använt sig av sin rätt att bilda eget samfund utan stå kvar i Svenska kyrkan. I den nuvarande diskussionen tycks ordet

Fackliga spalten.

Vid fackföreningens årsmöte d. 18 mars hade avdelningen att taga ställning till en rad viktiga frågor varav endast en kommer att nämnas i detta sammanhang. Årsmötet hölls i Kommunhuset och detta visade sig även vara välbetänkt ty när underhandlingsdelegationen något förse- nade anlände var även lokalen fullsatt från golv till tak.

Dagordningens 24 punkter avverkades i rask följd under Erik Nilssons beprö-

religionsfrihet på sina håll användas i betydelsen av frihet från allt vad religion heter.

Bertil Pettersson talade som andre inledare om, att det ur Kyrkans synpunkt borde vara fördelaktigare, att slippa de band, som statens överhöghet innebär, men att han å andra sidan hade svårt att tänka sig en kyrka utan något förhållande till staten. Han uppehöll sig också vid frågan om religionsfriheten och förklarade, att det på detta område minst av allt borde vara något tvång. Till sist gav han några synpunkter på frågan om kyrkan och arbetarrörelsen. Han ansåg, att kyrkan där gjort misstag, som varit till stor skada för kyrkan själv. Kyrkan och arbetarrörelsen har gemensamma intres- sen.

I den följande diskussionen, som var mycket livlig, deltog de flesta av Forums närvarande medlemmar. Pastor Lövgren förklarade, att de frikyrkligas ställning ej vore tillfredsställande ordnad. Lindholm menade, att den viktigaste frågan för närvarande gällde kristendomsundervisningen i skolan. Borg ansåg, att kristendomsundervisningen mera än nu borde gälla kristna personligheter. Gezelius trodde, att även om kristendomsundervisningen blir frivillig, kommer föräldrarna hundraprocentigt att låta sina barn delta däri. Björkman efterlyste större smidighet i kyrkans arbete, och Vadström undrade, om Jesus skulle ha "velat" kyrkan i dess nuvarande form. Axelsson berörde frågan om kyrkoavgifterna, och Lundgren menade, att förhållandet mellan kyrkan och arbetarrörelsen undergått en betydelsefull omsvängning till det bättre. Sundström hade ordet för ett flertal klargörande repliker samt förklarade till sist, att kyrkan alltid skulle ha hela folkets bästa för ögonen samt att den vore besjälad av en uppriktig vilja att efter måttet av sin förmåga tjäna det svenska folket. Ordföranden Gunnar Andersson avslutade med att tacka för den saklighet och positiva anda, som genomgående präglade diskussionen.

vade ledning. Den raska följden blev något långsammare när man kom fram till sådana viktiga frågor som det nya avtalsförslaget och den av företagsledning- en föreslagna hyresregleringen.

Vid företaget styrelseval omvaldes K. V. Svensson och Harry Box. Styrelsen består för närvarande av Axel Öhlund, K. V. Svensson, Karl Nyman, Harry Box och Ando Björk.

Det nya kollektivavtalet antogs med 172 röster mot 90 och innebär i korthet följande:

Manliga timlöner (alla åldersgrupper) höjes med 13 öre + 3 öre i ackordskom- pensation. Den totala ökningen av samtliga manliga minimitimlöner utgör således 16 öre.

Kvinnliga timlöner (alla åldersgrupper) höjes med 15 öre + 3 öre i ackordskom- pensation. Den totala ökningen av samtliga kvinnliga minimitimlöner utgör således 18 öre.

Manlig ackordsbas har höjts med 19 öre eller från kr. 1:21 till kr. 1:40.

Kvinnlig ackordsbas har höjts med 22 öre från kr. 0:82 till 1:04.

Av ovanstående framgår således att de kvinnliga lönerna höjts mer än de manliga lönerna vilket får betecknas som ett första trevande steg mot lika-lön-principen.

Sjukförmåner har tidigare endast bestått däri att arbetarna ägt rätt att tillhöra sjukkasse. I och med årets avtals- uppgörelse erhåller varje arbetare som varit anställd i företaget under minst 6 månader halv timlön jämte därpå beräk- nat dyrtidstillägg under 48 arbetsdagar per år. Villkoret är att vederbörande tillhör erkänd sjukkasse. Den som på grund av ålder eller annan orsak icke får tillhöra sjukkasse erhåller dock samma för- måner. Arbetarna erhåller dessutom full ersättning för läkararvode, dock ej spe- cialistarvode.

Arbetarnas organisation.

Avtalet har vidare tillfört följande pro- tokollsanteckning. "Arbetsgivareparten har vid förhandlingarna givit uttryck för den meningen, att arbetarna böra vara anslutna till sin fackliga organisation.

Vid nyanställning av arbetare skall av Svenska Grov- och Fabriksarbetareför- bundet utfärdad inträdesansökningsblankett överlämnas."

Av ovanstående framgår således med önskvärd tydlighet att alla arbetare bör tillhöra platsens fackliga organisation. Alla arbetare har samma rättigheter och åtnjuter samma förmåner, alla bör därför ha samma skyldigheter oavsett kön, ras eller nationalitet.

A. Ö.

Konsumspalten

Den 8:e april höll Gustavsbergs Kon- sumtionsförening sitt årsmöte på Vårds- huset under ordförandeskap av hr Axel Björkman.

Styrelsens berättelse, som visade en omsättningsökning med 362.724:24 kr. godkändes och ansvarsfrihet beviljades enhälligt. Årets överskott 115.527:62 kr. beslöt årsmötet fördela enligt nedanstående.

Till reservfonden	10.000:—
Insatsränta	6.384:—
4 % återbäring	98.140:—
KF:s utbildningsfond	500:—
Till Gustavsbergs yrkesskolor	503:62
	<hr/>
	Kronor 115.527:62

Vid nominering av kandidater till sty- relse föreslogs omval på de två ledamö- ter, som voro i tur att avgå, nämligen hrr Oskar Lövgren, Helge Söderström. Hr Lövgren meddelade, att han var för- hindrad åtaga sig förnyat omval, då han inom kort kommer att flytta från sam- hället. Ett hjärtligt tack framförde hr Lövgren till styrelsekamrater, affärsled- ningen och medlemsråden för ett gott samarbete under de gångna åren. Till ledamöter av styrelsen omvaldes hr Hel- ge Söderström och nyvaldes hr Erik Karlsson. Till revisorer omvaldes hrr Jo- han Hellqvist och Anton Andersson. Att representera föreningen vid KF:s kongress valdes hrr Helge Söderström, Har- ry Pettersson, Sven Löfbom och Carl Wiberg.

Styrelsens rapport om byggnadsfrågor- na beträffande Villagatan och Hästhags- området godkändes av årsmötet. Från medlemsråden i Fruvik föreslogs att sty- relsen skulle få i uppdrag att utreda frå- gan om tillbyggnad av butiken i Fruvik, då lokalerna därstädes måste anses små med hänsyn till omsättningen för denna butik. Förslaget bifölls av årsmötet. En livlig debatt om upplysningsverksamheten kring aktuella frågor för Kooperationen uppstod. I samband med denna diskus- sion beslöt årsmötet att sammanträde mellan styrelsen och medlemsråden skall avhållas varje kvartal för att stärka kon- takten mellan dessa organ.

Härefter avslöts mötet med att ordf. för mötet framförde årsmötets tack till affärschefen, personalen, styrelsen och revisorerna samt vände sig särskilt till hr Lövgren och tackade för det uppför- ande arbete han nedlagt till föreningens och medlemmarnas bästa.

Föreningarna och fritiden.

Ett rikt utvecklat föreningsliv har sedan gammalt funnits i Gustavsberg. Nästan varje intresse, smak och åsiktsriktning är företrädd av någon sammanslutning. För en vaken och intresserad person existerar sålunda inte något problem hur fritiden skall tillvaratas på ett positivt och uppbyggande sätt.

För att få en överblick på föreningsverksamheten och samtidigt hjälpa intresserade att komma i kontakt med densamma komma vi att under ovanstående rubrik i en serie lämna en kort redogörelse för respektive föreningars verksamhet. Redogörelsen lämnas utan iakttagande av någon bestämd linje eller ordningsföljd. I själva verket beror idéns fullföljande på det material vi kan få från respektive organisationer. Vi ställer Kyrkan mitt i byn och börjar med

Kyrkliga arbetskreten, som är en sammanslutning för de kyrkligt intresserade omkring dess ideella intressen i samhället. En kväll i veckan, f. n. tisdagar, hålles arbetsafton i Grindstudion med skiftande program. På sommaren ordnar kretsen en utfärd för församlingens gamla och varje år även en utflykt för sammanslutningens medlemmar. Varje vår hålles försäljning på under året tillverkade alster och behållningen går till kyrkliga och sociala ändamål. Kretsen har även tagit ansvar för Gustavsbergs kyrkas prydnad med textilier o. d. Nya medlemmar kunna anmäla sig till ordf.: v. komminister Arne Sundström, Tvärvägen 18, tel. 264, kassör: fröken Lilly Fredblad, Grindstugatan 1.

Kamratkedjan vill samla samhällets ungdom till gemensam trevnad och fostern under goda och trivsamma former. Nyrekryteringen sker till största delen ur konfirmandgrupperna. Föreningen sysslar under vinterterminen mest med amatörteater, där pjäserna väljas så att de aktualisera kristna och kulturella värden. Så har t. ex. ett Lutherspel uppförts på klubblokalen. Dessutom samlas man till samkväm med olika program. Under våren och sommaren anordnas dels utfärder, dels sommarläger tillsammans med grannförsamlingarnas kyrkliga ungdomsföreningar. Hedersordf.: v. komminister Arne Sundström, Tvärvägen 18. Ordf.: stud. Olle Blomkvist, Höjdhagsvägen 8, tel. 265.

Gustavsbergs Idrottsförening bildades 1906 och har under årens lopp representerats av många framstående idrottsmän. Skogarna kring bruket inspirerar till terräng- och orienteringslöpningar och särskilt skidsektionen har under senare år haft framgångsrika säsonger, bl. a. i de Kooperativa mästerskapen. Brottnarna har varit representerade i både distrikts- och Svenska mästerskap. På sjöarna spelas bandy medan skolans gymnastiklokal under vintern användes för gymnastik, brottning och bordstennis. Fotbollen har under sommaren en synnerligen livlig säsong med både A- och B-lag, reservlag och juniorlag i aktion. Allmänna idrotten arbetar trots bristen på fullgod idrottsplats målmedvetet och den kvinnliga idrotten har lämnat goda resultat. Finsk badstu har uppförts och drivs av föreningen vid Ösby träsk. Närmare upplysningar om medlemskap och träningsträffar kan erhållas genom Erik Sjöqvist, tel. 367 (kassör), Lennart Johansson, Mariag. 8 (sekr.) och Gunnar Björk, Hemmestavik 231 (ordf.).

Gustavsbergs Skytteförening är en av Sveriges äldsta. Den bildades nämligen på 1860-talet med namnet Gustavsbergs Skarpskyttekår och har alltsedan dess varit verksam till skyttets fromma. Varje svensk medborgare som fyllt 14 år kan erhålla medlemskap i den anrika föreningen genom att anmäla sig vid Skyttepaviljongen någon söndag mellan kl. 10—12. Årsavgiften är 3 kr. och när en ny medlem har lossat sina första 50 skott erhåller han 50 fria skott. Efter fullgjorda prov utdelas årligen skyttemärken av olika klasser. Föreningen, som f. n. har ett sextiotal medlemmar, förfogar över egen skjutbana och deltar ofta i tävlingar med andra föreningar. Ordf.: Manfred Lindstedt, Kårboda, tel. 244. Sekr. Oscar Bergkvist, Grindstugården E. 29, tel. 390.

Gustavsbergs Konstförening startade 1944 med 20 medlemmar men har sedan dess nått en anslutning av 150 medlemmar. Föreningens uppgift är att söka väcka och odla intresset för god konst. Avgiften är 1:— per månad. För de influtna medlemsavgifterna inköpas goda konstverk, som utlottas bland medlemmarna. Dessutom ordnas utställningar i Gustavsberg samt besök på konstutställningar i Stockholm till nedsatta priser eller med resebidrag. Föreningens sammankomster ordnas i allmänhet som bordssamtal med föredrag och diskussioner. Styrelsen består av följande personer: Walter Weimark, Höjdgatan 2, tel. 267 (ordf.), Iris Ekberg, Haga, tel. 128 (sekr.), Elsa Florén, Posthuset (kassör).

G—g.

Gustavsbergssnytt.

Kommunalfullmäktige

hade sammanträde den 28/3 1947. Revisionsberättelsen för 1946 godkändes. Tillgångar och skulder balanserar på 732.044:69. 1946 års överskott utgör 19.300:20. Till ledamöter i valnämnden utsågs hrr J. A. Hellqvist, Gunnar Florén, Gerhard Säfström och Magnus Larsson. Till suppleanter för dem valdes: hrr V. Gezelius, Sigfrid Florén, Sven Edwin Johansson och Nils Jansson. Till kommunens ombud vid Landskommunernas kongress valdes fullmäktiges ordf. Gunnar Andersson. Kommitterades rapport om gods och pakets avsändande från och till Gustavsberg godkändes. En motion om nöjesverksamheten å klubben m. m. överlämnades till medborgarhuskommittén varjämte fullmäktiges ordf. fick i uppdrag att sammankalla organisationerna i samhället för att diskutera frågan. Av nykterhetsnämndens årsrapport framgick att nykterhetstillståndet förbättrats i Gustavsberg.

Fullmäktige beslöt att till stipendienämnden anslå 500:— att tilldelas vissa elever vid Nacka mellanskola. Kungl. Arméförvårningen hade meddelat kommunen att ett överskott på 2.788:— fanns på de 1940 insamlade medlen för luftvärn i Gustavsberg. Fullmäktige beslöt att överskottet skall användas för något allmännyttigt ändamål.

Kyrkoherdetjänsten i Gustavsberg och Ingarö söks av kyrkoadjunkterna Olle Hallin, Sollentuna, och Göran Roos, Lidingö, v. komminister Arne Sundström, Gustavsberg och kyrkoherde Sterner Madison, Djurö. Församlingarna väljer.

Domkapitlets framställning om emeriterlön åt kyrkoherde J. E. Woxström i Gustavsberg och Ingarö pastorat har bifallits.

Gustavsbergs och Ingarö Rödakors-krets hade årsmöte å Gustavsbergs värds-hus onsdagen den 12 febr. 1947. Agonom C. B. Gaunitz höll föredrag över ämnet "Några fjällblommor".

Medlemsantalet utgjorde vid 1946 års slut 501 st. Ur kretsens verksamhetsberättelse kan anföras: Utlåningsdepåerna har varit mycket anlitade. De har ett sammanlagt värde av 3.050 kr. Till internationella barnhjälpen -har 2.500 kr. överlämnats. Kretsen understödjer två norska fadderbarn, under 1946 anslogs till denna verksamhet 360 kr. Till skol-

barns vistelse på sommarkoloni har kretsen bidragit med 500 kr. Bastufonden i Ingarö har fått ett anslag av 100 kr. och Gustavsbergs Idrottsförening 400 kr. till sin bastu. Till gamla och sjuka har anslagits 250 kr. Julmäsas hölls den 7 dec. och inbringade 2.330 kr. i netto.

Gustavsbergs soc.-dem. arbetarkommun

höll sitt årsmöte den 5 mars 1947. Till styrelse för 1947 valdes Harry Pettersson ordf., Gunnar Florén kassör, Anton Andersson sekr. samt Curt Säfström och Ando Björk. Ombud valdes till distriktskonferensen och Skurusundskretsens årsmöte. I övrigt förekom sedvanliga årsmötesförhandlingar.

Socialdemokratiska Kvinnoklubben

firade den 27 mars sitt 10-årsjubileum med ett alltigenom lyckat samkväm å klubblokalen. Högtidstalet hölls av fru Agnes Habe, Tureberg. Efter kaffet framförde SDUK:s amatörer ett av de närvarande medlemmarna och partivännerne uppskattat underhållningsprogram. Kvinnoklubben bildades den 4 mars 1937 vid ett möte som arrangerats av soc.-dem. arbetarkommunen, varvid fru Annie Wallentheim i ett föredrag betonade vikten av politiskt intresse bland kvinnorna och ökad kvinnlig representation i kommunala nämnder och styrelser. Sedan dess har vid sidan om den politiska debatten de sociala och kommunala frågorna stått främst på dagordningen. Kvinnoklubben har också under sina

första 10 år i ansvar och under arbete gjort en god insats för samhällets bästa.

Alice P.

Avd. 182 Gustavsberg av Sv. Lantarbetareförbundet

höll lördagen den 11 jan. 1947 årsmöte å Vårdshuset, Gustavsberg, under god tillslutning av medlemmar med familjer. Mötet inleddes med ett musikstycke av allas vår populära Ivar Carlsson, Carl Jularbos broder, varefter avdelningens ordförande, K. E. Larsson hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till kvällens föredragshållare, förbundssekreterare Ernfrid Persson, Stockholm.

Till att leda dagens förhandlingar utsågs Harry Brander, ordf. och till sekr. Ivar Persson.

Avd. ordf. föredrog styrelsens verksamhetsberättelse för 1946. Medlemsantalet var vid årets början 60 och vid årets slut 55. Minskningen beror dels på flyttningar och dels på övergång till andra förbund. Revisor Oskar Jansson föredrog revisionsberättelsen, som godkändes. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Därefter vidtog val av styrelse, som fick följande sammansättning, Adolf Lindskog, Farsta, ordf., nyvald, Ivar Persson, sekr. omvald, Edvin Nilsson, Farsta, kassör, omvald, Ivar Andersson, Lemshaga, v. ordf. nyvald, Erik Olsson, Fågelvik, v. sekr. nyvald. Revisorer Oskar Jansson, John Andersson, Karl Ekström, samtliga omvalda. Till studieledare omvaldes Ivar Persson.

Bostadskommittén omvaldes och består av följande personer, Oskar Jansson,

Gustav Lind, Edvin Nilsson. Även skyddsombuden omvaldes.

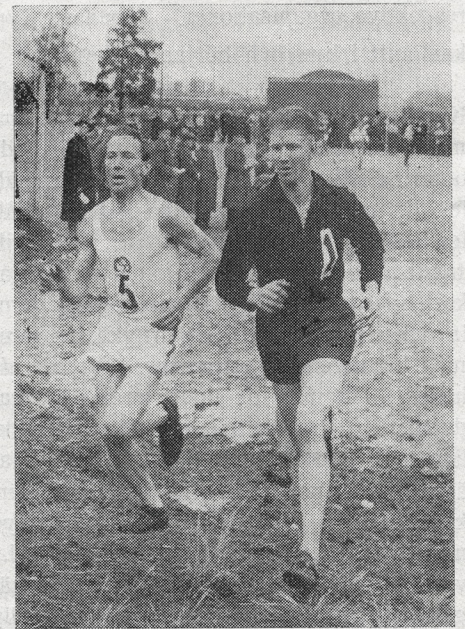
Till ombud i A. B. F. valdes Edvin Nilsson och Ivar Persson, nyvald. Den avgående ordf., K. E. Larsson, avtackades vederbörligen för allt det oegennyttiga arbete han nedlagt i avd. tjänst och ett kraftigt besvarat fyrfaldigt leve utbringades för honom.

Efter mötesförhandlingarna följde föredrag av förbundssekr. Ernfrid Persson, Stockholm, som talade om förbundets verksamhet under det gångna året.

Därpå följde supé under den gemytligaste stämning, där historier, solo- och allsång avlöstes varandra, varpå följde en stunds dans till tonerna från Ivar Carisons klaver. —n.

Grann vårpremiär.

Efter ett DM-mästerskap på skidor 3 mil har nu Valfrid Berglund bytt ut skidorna mot spikskorna och när detta skrives under tre söndagar i rad vunnit tre av våra största terränglopp i landet. En grann vårpremiär!

Den 24 mars besegrade han i Eslöv bl. a. Moheda-Johansson, den 31 mars vann han Millbergs terräng vid Malmö och den 7 april Sports terräng i Eskilstuna. (Se bild).

Vi gratulera en bra karl och skötsam idrottsman.

Gustavsbergs folkskolstyrelse

har i enlighet med skolöverstyrelsens anvisningar rörande den lokala organisationen av skolmålstidsverksamheten beslutat tillsätta skolmålstidsnämnd. Till ledamöter i denna nämnd har utsetts skolstyrelsens ordförande, Georg Lundgren, överläraren Vilh. Gezelius, skolläkaren G. Berndtsson, lärarinnan Anna Wæsterberg och fru Alice Pettersson.

Folkskolstyrelsen har vidare beslutat

Våren är kommen!

Vi föra i lager:

Gräs- och blomsterfrö, sättpotatis, spadar, grepar, lövkrattor och gräsklippningsmaskiner samt trädgårdsgödning och kalk.

KONSUM

GUSTAVSBERG

tillsätta en ekonominämnd och en undervisningsnämnd. Erforderliga instruktioner ha utfärdats. Till ledamöter i ekonominämnden har utsetts Georg Lundgren, Vilh. Gezelius, Georg Boox och Harald Andersson samt till ledamöter i undervisningsnämnden Georg Lundgren, Vilh. Gezelius, Erik Nilsson och Kristian Groth.

Idrottsföreningens

årsmöte hölls den 15 mars å Vårdshuset. Den nya styrelsen fick följande sammansättning: Ordf. Gunnar Björk, vice ordf. Erik Löf, sekr. Åke Johansson, vice sekr. Svea Boox, kassör Erik Sjökvist, suppleant Walter Hånell. Enligt stadgarna ingår varje sektionsledare i styrelsen, nämligen för brottning Sven Andersson, fotboll Ivan Berglind, allmän idrott John Pettersson, skidor Manfred Lindstedt, orientering Torsten Roif.

Efter mötet utdelades det traditionella hederspriset för årets bästa prestation, denna gång till Lasse Eriksson. Vid det efterföljande kaffet voro medlemmarna eniga om att söka göra 1947 till ett gott år för gamla, anrika GIF.

T. R.

Folkskolans skidtävlingar

var anordnad den 8 mars, och starten gick i full snöyra. Den stora allmänheten uteblev, men funktionärer från skolan och idrottsföreningen hjälpte kamrater och anhöriga att heja fram de svettiga flickor och pojkar, som kämpade hårt om klassmästerskapen.

Stor prisutdelning kommer som vanligt i sinom tid, när bidragslistorna hunnit cirkulera.

V. G.

A. B. F. och Hembygdsgillet

hade den 29 mars inbjudit Lorentz Bolm till samkväm i Gymnastiksalen. I ett intressant föredrag belyst av perfekta ljusbilder, varav många i färg, förde den stridbare naturvårdaren det fåtaliga auditoriet ut på en sommarvandring i byggena, som säkert fångade flera anhängare för en positiv naturvård. Gillets spelmän, allsång och lekar utfyllde programmet.

Godtemplarbussen

gästade Gustavsberg den 2 april och lyckades samla ett hundratal åhörare till ett medryckande kabaréprogram i den trista gymnastiksalen. Sextettens 2000-milafärd går nu över till Gotland.

Paketinlämning

i Pressbyråns kiosk vid Gustavsbergs hållplats har nu öppnats. Paketgodis kan

sändas till och från Gustavsberg med buss eller lastbil. Även till järnvägen sker gods- och paketförmedling. Järnvägsadressen är Henriksdal för såväl ankommande som avgående frakter. Närmare uppgifter kan erhållas genom Pressbyråns kiosk i Gustavsberg, tel. 178.

GUSTAVSBERGS BÅTKLUBB 25 ÅR.

Båtklubben bildades i mars 1922.

På vintern hade motorbåtsägarna genomgått en kurs i navigation, och då uppstod tanken på en båtklubb, som kunde tillvarata båtägarnas intressen samt vara en sammanhållande länk till nytta och nöje. Navigationskursen leddes av en Gustavsbergspojke, sjökapten Erik Vesterberg, som på ett förtjänstfullt sätt undervisade och gav många goda råd utöver vad som på en dylik kurs är vanligt.

Klubbens medlemsantal har under åren varit mellan 60—70 st. men en märkbar nedgång inföll under krigsåren. När bensinen åter blev fri blev det nytt liv i klubben. Styrelsen beslöt då att starta en ny navigationskurs i samband med A. B. F. och denna leddes av den kände kinafararen sjökapten Sigurd Sternvall. Den blev välbesökt och när den avslutades med en liten festlighet på Vårdshuset, kunde ett 25-tal medlemmar, efter tentamen för sjökapten A. Viklund från kommerskollegium hämta var sitt 3:dje-klass förarbevis. Tilläggas kan att bland dessa var en kvinnlig deltagare.

Under den gångna vintern har en kurs hållits i motorlära under ledning av Torsten Boox. Så i sommar kommer ett motorstopp att fixas fort och lätt.

Klubben kommer under året att anordna motorbåtsävlingar samt regatta till någon ö i vår vackra skärgård.

Klubbens största önskan är att få sin

hamnfråga löst. De bryggor som hittills används är litet skräpiga. En snygg båthamn skulle pryda vår vackra vik.

Samtidigt vill vi uttala vår tacksamhet för upplåtelsen av Tjusviksholmen till klubbholme, samt för virke m. m. som vi fått till bryggan därstädes. Kunde vi så få bygga ett litet klubbhus på holmen så vore vi storbelåtna.

Motorbåtssporten anser vi vara ett av de bästa avkopplings- och rekreationsmedel för en jäktad industriarbetare. Det finns inget som går upp mot en härlig sjöresa. Att när lördagsmiddagen kommer, få sticka ut på böljan blå och slå till i någon vacker vik, sola och bada, och sedan i den vackra sommarkvällen duka upp den medhavda matsäcken, njuta av en vacker natur, och sedan somna under ackompanjemang av vågornas kluckande mot stranden och båten.

Klubben har en plats att fylla den skall bjuda luft och sol, den skall dagens slut förgylla då vi slängt vår arbetsstol och med båt på böljan gå med vårt märke "G. B. K."

När på viken kvällsol glittrar, styr vår flotta muntert ut, ifrån stranden flickor fnittrar, som ej fått på badet slut, när från våg de kikar på, klubbens märke "G. B. K."

Och vi plöjer emot skären eller till en solig vik, sätter motorn sig på tvären, är man ändå stolt och rik. Ty på eget däck vi gå, med vårt märke "G. B. K." (ur "Motorflugan", 1922 av modellör Alfred Persson.)

G. S.

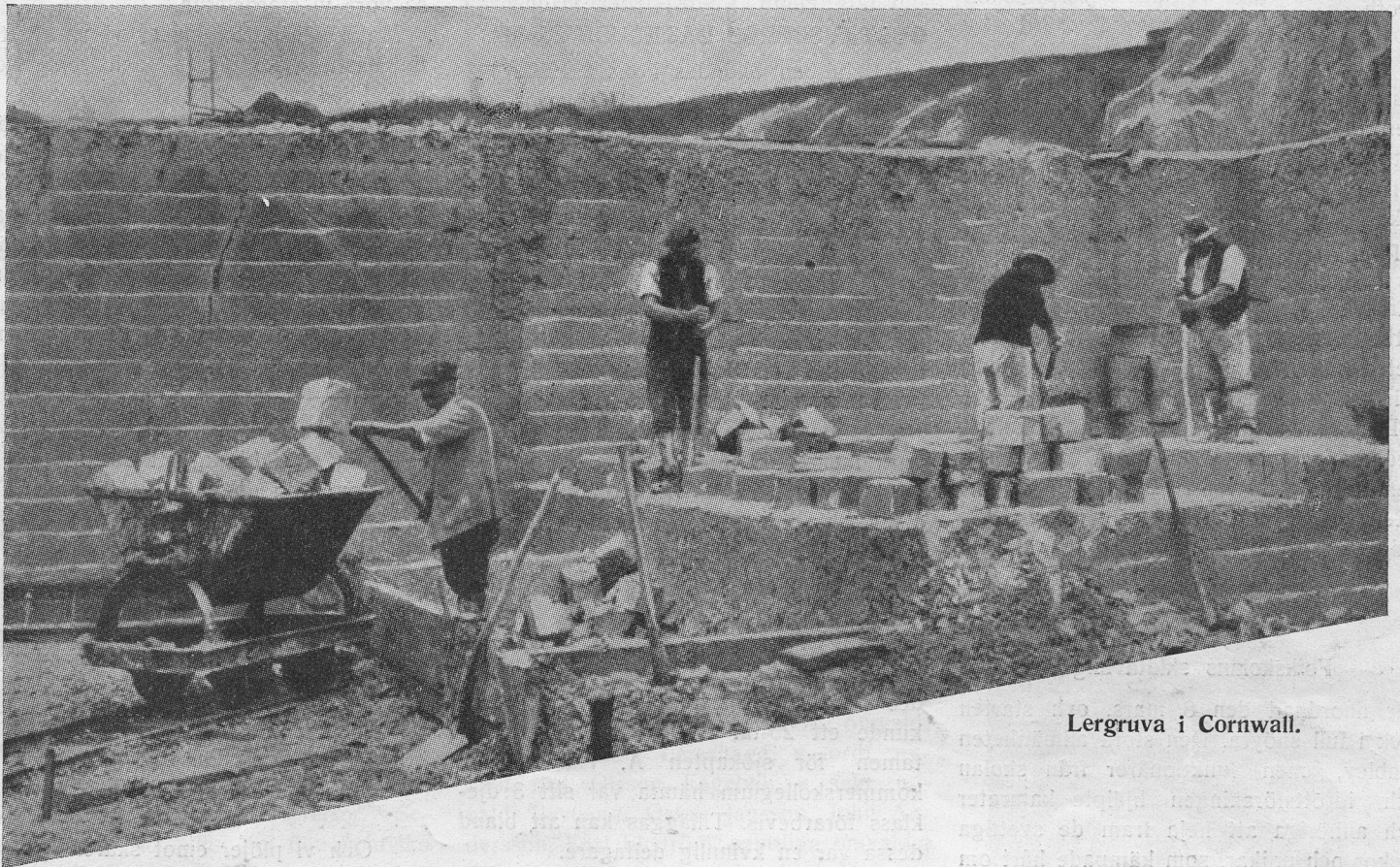

Från Kvinnoklubbens 10-årsfest å Klubben

ANNONS NR 3 I SERIEN

"RÅMATERIALEN TILL VÅRT PORSLIN"

Herr Axel Björkman
 Mariagatan 6
 Gustavsberg

Lergruva i Cornwall.

Varför just engelsk lera..?

I gjutmassan till vårt sintrade sanitetsporcelain ingår ca 20—25 % sedimentära leror för att ge massan erforderlig plasticitet. Dessa leror höjer dessutom rågodsets torr hållfasthet, och deras relativt låga sintringstemperatur medverkar till att göra vårt porcelain tätsintrat.

Sverige saknar sedimentära leror av den kvalitet som kräves för vår tillverkning, och de importeras därför från England. På grund av sin utomordentliga småkornighet är nämligen engelsk "blue clay" ett av porcelainsindustriens viktigaste råmaterial. Den bästa finns i Cornwall och Devonshire, och därifrån hämtar vi våra eldfasta bindeleror.

Engelsk blue clay ger Gustavsbergs sintrade sanitetsporcelain dess smidiga form och tätsintrade gods.

Detta märke är en garanti
 för tekniska kvalitetsför-
 ringar enligt svensk standard

AB GUSTAVSBERGS FABRIKER • GUSTAVSBERG